

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20.-, za izposojenost K 40.-, dostavljen na dom K 22.-, prejel v upravi K 20.-, inšerati po dogovoru.

Naroda se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 2.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 2, 1. nadstropje. Telefon intern. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, prilike, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštnoštevniki račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, nedelja 15. januarja 1922.

Številka: 12.

Naš položaj, naše težkoče in naše naloge.

Na občnem zboru Krajevne organizacije JDS v četrtek 12. t. m. je govoril minister n. r. g. dr. Albert Kramar o našem položaju, naših težkočah in naših nalogah. V lepih besedah se je spominjal uvodoma na one dni pred tremi leti, ko smo v Mariboru osnovali jugoslovensko demokratsko stranko. Bilo je to v dneh prevrata. Takrat smo vsi mislili, da bo naša Jugoslavija dožela samega blagostanja, da bo pri nas teklo mleko in se cedil med. Danes se marsikdo smeji prvemu navdušenju, češ, kako smo bili naivni. Toda tak človek je naivnež tudi sedaj. Treba se je realno uglasiti v naše razmere, treba je razumeti proces historičnega razvoja, ki ne konča v 24 urah in tudi ne v treh letih.

Po formalnem narodnem ujedinjenju je bil narod vezan z veliko mislijo, a z malimi realnimi razmerami in pogojem. Prišli smo takorekoč zmešeni skupaj; po zaslugi hrabre srbske vojske smo dosegli cilj, katerega so si sestavili samo redki posamezniki. Prinesli smo v novo državo razno vzgojo, razne tradicije, razne poglede na svet in življenje. Če promatramo stvari tako, kakršne so v resnici, tedaj moramo konstatirati, da marsikatera stvar drugačna biti ne more. Jedro naše države je Srbija. Primitivna je bila ta Srbija, država kmeta. Zivela je kot matica in gojila eno željo, da postane mati svobodnega srbskega naroda. Socijalne in gospodarske politike v modernem smislu ni mogla poznati. Zunanja politika je nosila vsa znamenja male države, ki se veseli, da ji močnejši sosedje puste živeti. Ta narod, je postal

jedro velike Jugoslavije.

Zloben ali naiven je človek, ki ne računa s posledicami tega razpoloženja. V srbskem delu našega naroda se je moral razviti plemenski ponos, srbsko ime je bilo nacionalni program. Šele med svetovno vojno je narod v celoti opustil idejo hegemonije, idejo Velike Srbije in sprejel misel narodnega jedinstva. Ravno napredni demokratski elementi so dobili historično poslanstvo, da zanesejo jugoslovensko misel v vse pokrajine. V sled tega je imela ustanovitev jugoslov. demokratske stranke, katere si je postavila idejo konsekvence narodnega jedinstva kot podlago svoji borbi za moderni gospodarski in socialni program, res historično važnost. Borba pa je težka in razsoden človek se ne bo čudil, če moderni nacionalni princip ni mogel takoj pri prvem zaletu zmagati v borbi s stoletnimi tradicijami. Demokrati imajo omejeno formalno moč, komaj eno četrtino parlamentarne večine. Treba je tedaj računati z dejstvi. Splošna napaka jugoslovenskega mentaliteta je

pomanjkanje discipline in organizatorskega duha.

Prevelika razcepljenost ogroža vse naše javno življenje in spričo te razcepljenosti ni mogoče sestavljati trajnih in dobrih večin za vodstvo države. Govornik opozarja na vzgled zapadnoevropskih demokracij, zlasti na angleške polit. razmere. Tam narod omogoči močni, koncentrirani stranki, da poskuša udeležiti svoj program — če z uspehom, to pokažejo volitve. Pri nas se vsled prevelike razcepljenosti komaj izvršujejo najprimitivnejše parlamentarne funkcije. Stranka, ki hoče delati, se mora žrtvovati in stopati v koalicijo s svojimi naravnimi nasprotniki. Posledice teh slabih kompromisov so dogoste vladne krize, ki so za vsa drža-

Pred novo pustolovščino Habsburžanov.

Legitimisti se pripravljajo na sprejem Cite. — Zbiranje čet na Zapadnem Madžarskem. — Govorice o Citinem prihodu.

TIP Budimpešta, 13. jan. V javnosti se razširjajo vedno bolj govornice o predstojećem prihodu razkraljice Cite na Madžarsko. V krogih legitimistov vlada živahno življenje.

DKU Budimpešta, 13. jan. (Madžarski korespondenčni urad.) V današnji seji narodne skupščine je predlagal poslanec Rassay (stranka malih poljedelcev), da se naj dopolni sklep o razstoličenju kralja Karla z novim, po katerem bi se za vedno preprečil povratek kateregakoli Habsburžana na madžarski prestol. Končno pa je izjavil, da bo v slučaju, če se bo svoboda volitev novega madžarskega kralja oviralo na katerikoli način, apeliral na ves kulturni svet, da se zavzame za svobodno odločevanje madžarskega ljudstva. Poslanec Friedrich je protestiral proti kršenju poslanske imunite s tem, da vsled govoric o prihodu Cite in njenega sina Otona na Madžarsko, nadlegujejo detektivi legitimistične poslance med njimi grofa Andraszyja, grofa Szigraya, grofa Pallavicinija ter njega samega.

DKU. Budimpešta, 13. januarja. Poslanec Friedrich je rekel v današnji seji narodne skupščine med drugim tudi: Govori se, da se je formirala karlistična brigada, ki ima namen po-

Sklepi seje ministrskega sveta.

LDU Beograd, 13. januarja. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, ki se je začela okoli 17. in končala ob 20.30 uri. Na seji se je razpravljalo o kraljevi proklamaciji, s katero se bo objavila zaroka Nj. Veličanstva kralja Aleksandra s princezino Marijo Rumunsko. Dalje se je razpravljalo o notih, ki jo bo ministrski svet poslal Zvezi narodov in s katero se bo notificirala rapalska pogodba. Ko bo

Zveza narodov to pogodbo registrirala, se bo z naše strani zahtevalo, da se pogodba točno izpolni.

LDU Beograd, 13. januarja. Ministrski predsednik g. Pašić je bil danes pri kralju radi proklamacije, ki jo bo kralj izdal povodom zaroke. Popoldne bo kronske svet, na katerem se bo odločila definitivna stilizacija te proklamacije, ki se bo verjetno objavila še nekoč.

Vtis kraljeve zaroke v Grčiji.

LDU Beograd, 15. januarja. Pres-biro poroča iz Aten: Minister za zunanje stvari je včeraj posetil g. Balugdžija, pooblaščenega ministra kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev in mu čestital na zaroki kralja Aleksandra. List "Prothens" objavlja članek, v katerem pravi, da je

—0—

Pred konferenco nasledstvenih držav v Gradcu.

DKU Praga, 13. januarja. (Češko-slovaški tiskovni urad). Smislu sklepa portoroške konference se sestane v Gradcu konferenca držav, ki so bile zastopane v Portorose. Konferenca bo razpravljala o sledečih točkah: 1. Ukrepi, s katerimi se bodo izvedla resolucije o olajšavah pri potnih listih, ki so bile sprejete po inicijativi zveze narodov dne 2. oktobra 1920 v Parizu. 2. Sredstva, da se uvedejo še večje olajšave, kot so predlagane v omenjenih resolucijah. Sklicanje konference se je prepusilo avstrijski vladi. Konferenca je določena na dne 16. januarja.

Manzoni pri Ninčiču.

LDU Beograd, 13. januarja. Zunanji minister dr. Ninčič je sprejel italijanskega poslanika na našem dvoru, g. Manzonia in se z njim razgovarjal o dogodkih v Sibeniku.

Predlog prometnega ministra.

LDU Beograd, 13. januarja. Prometni minister je predložil narodni skupščini zakonski predlog, da se pre-

metni minister pooblasti, da podpiše uredbo in pravilnik za ureditev prometa. Ta zakonski predlog se bo predložil narodni skupščini na prihodnji seji, ki ga bo po vseh pravih odstopila zakonodajnemu odboru v rešitev.

Za izročitev poslanca Klekta.

LDU Beograd, 13. januarja. Okrajno sodišče v Mariboru zahteva, da se izroči poslanec Klekl (Jugoslov. klub) radi razžaljenja časti.

Kraj na Topčideru.

LDV Beograd, 13. januarja. Danes popoldne se je kralj Aleksander v spremstvu generala Zečevića v avtomobilu peljal na Topčider. Na poti je prebivalstvo kralja burno pozdravljalo.

Češkoslovaški poslanik pri Pašiću.

LDU Beograd, 13. januarja. Češkoslovaški poslanik na našem dvoru je posetil ministrskega predsednika gosp. Pašića in mu čestital k zaroki Nj. Veličanstva Aleksandra.

Poincaré sestavi novo francosko vlado

DKU Pariz, 13. januarja. Poincaré je prevzel sestavo kabineta.

vo mučen doživljaj. Skrajno škodljivo je pa, begati prebivalstvo z nestalnostjo naših razmer.

Nova vlada,

ki smo jo dobili po nedavno končani krizi, bo ostala tako dolgo, da poteče doba sedanjemu parlamentu. Vlada in parlament stojita pred važnimi nalogami, ki se morajo izvršiti med njimi, predvsem: zakoni o ureditvi centralne uprave, administrativna razdelitev, zakon o samoupravi, uradniški problem. Vsaka nova kriza bi to nujno politično-upravno delo zavlekla in bi škodovala državnim interesom.

Govornik preide k vprašanju, ki ga smatra za organizacijsko zadevo vsega našega državnega življenja. To je

uradniško vprašanje.

Princip je: uradniški aparat bodi kar najboljši. Današnji državni aparat ne velja. To se čuti zlasti v pokrajinah izven Slovenije. Tudi to je treba presojati z historičnega stališča. Slovenci smo stopili v narodno državo iz birokratične Avstrije. Ne tako naši bratje. Govornik opisuje položaj in funkcijo uradnika v nekdanji Srbiji. Srbija je bila kot kmetijska dežela vseskozi demokratska država. Ta demokracizem v upravi je šel celo tako daleč, kakor gre n. pr. demokracizem Amerike, kjer z novim predsednikom prihajajo tudi novi ljudje na vodilna mesta uprave. V mali Srbiji je to imelo zelo neugodne posledice. Ozdravljenje današnjega stanja bi rešilo marsikatero vprašanje in odpravilo vzroke nezadovoljstva. Demokratska stranka vidi v uradniškem vprašanju organizacijski problem države. Ona stoji na stališču, da je treba uradnika materialno zasigurati, dati mu

moralno neodvisnost

in ga iztrgati iz partizanskega objema. Demokrati se za to ne potegujejo iz kakršnegasibodi milosrčja, ampak iz državnih principov, ki zahtevajo zdravo uradništvo.

Govornik seje ozrl na probleme gospodarske in socialne politike. Tudi tu ne smemo promatrati vseh vprašanj z našega slovenskega vidika. Slovenske pokrajine so že kolikor toliko industrializirane. Naše poljedelstvo se ne da primerjati n. pr. z banatskim. Naša peščena zemlja čuti tedaj druge gospodarske potrebe. Treba je pa uvaževati, da je

naša država agrarna.

Naša politika ne more izvajati kar čez noč zmage vsem modernim zahtevam. Ona mora šele prepričevati kmetstvo večino, da se država ne more in ne sme izogniti velikim socialnim in gospodarskim zahtevam našega časa. Treba je tedaj občasno delo ministra za socialno politiko dr. Kukoveca, ki je vzakonił nekoliko najmodernejših socialnih zakonov. Da pa hoče in more ravno demokratska stranka premostiti te razlike in razširiti v vseh pokrajinah umevanje za socialne probleme našega časa, o tem priča najlepše zadnji kongres demokratske stranke v Beogradu, na katerem so kmetje z navdušenjem sprejemali moderni socialni program.

Težišče gospodarskega življenja.

je danes v draginskiem problemu. Draginski problem je v Jugoslaviji valutni problem. Ko se krona in dinar dvigneta na položaj, ki odgovarja naši državni in gospodarski konsolidaciji, morajo cene avtomatično pasti. Treba pa je uvažiti, da so pri tem odločilne cene svetovnega trga.

Govornik omenja razne sisteme, s katerimi se je skušalo urediti vozno in izvozno politiko. Nazadnje smo se

morali vrniti k sistemu svobodne izvozne trgovine. Naša država bi ne mogla vzdržati sistema zapiranja granic. Govornik omenja primere iz svoje prakse kot trgovski minister, ki pričajo, kako vplivajo zunanje politični momenti na gospodarski položaj naše države. Politične intrige so neprestano na poslu, posebno še v valuti. Opozoriti je treba zlasti na intrige z italijanske strani. Vašnega pomena za konsolidacijo gospodarskih razmer je budžetsko ravnotežje. Vendar se pa opaja, da tudi v gospodarski politiki prehaja polagoma vsa država na enotni tir. Treba pa je, da se reši naš glavni problem: spor z Italijo.

Govornik se je dotaknil še

hrvatskega problema

in z marsikaterimi črtami označil jedro problema. Treba je, da slovenski demokraci nekako posredujejo med skrajnostmi hrvatsko-srbskega spora. Govornik je opozarjal, da je ravno Stojan Protić ustvarjal hrv. problem in da so se baš pod njegovim vplivom najbolj razvili plemenski boji.

Čuditi se je treba šefu jugoslov. kluba dr. J. Korošcu, ki se je pred par dnevi v Osijeku izjavil za ustanovitev prečanskega bloka, ki bi se postavil v ostro nasprotje s Srbijanci. To pomeni, da bi se morale obstoječe naravne razlike le še bolj razviti, nasprotja poglobiti, namesto premostiti. To je decela napačno, opasno in škodljivo geslo.

H koncu je govornik še enkrat pozivljaj demokrate, da delajo za koncentracijo naprednih vrst in da skušajo popraviti nesrečno tendenco našega mentaliteta, ki nas vodi k neprestanemu razkrajanju. Če bo tako šlo naprej, bomo imeli Slovenci toliko strank, kolikor mandatov. Treba je pridobiti one, ki so zašli na stranska pota, za idejo široke jugoslov. demokracije, ki bo nositeljica moderne nacionalne, socialne in gospodarske politike.

Govor g. ministra n. r. dr. J. Kramarja so sprejeli zborovalci z burnim odobravanjem.

Vladna kriza v Franciji.

Dvoboj med Anglijo in Francijo je stopil v novo fazo, ki utegne biti odločilna ne samo za bodoče angleško-francoske odnose, marveč za razvoj mednarodne politike v Evropi sploh. Francoski ministrski predsednik Briand je odstopil, ker je dobil nezaupnico v ministrskem svetu, senatu in v poslanski zbornici. Briand je bil prijatelj anglo-filske politike. Dokler je ta politika obstojala v tem, da ste obe državi solidarno izkoriščali na bojišču doseženo zmago, so bila medsebojna nasprotja manj resna. Kakor hitro pa je tudi Anglija občutila velikanske posledice razjedanih evropskih razmer, negativne sado-ve zmage in zmagovitega miru, so se začela nasprotja vedno bolj poglobljati.

Položaj Anglije se precej razlikuje

od položaja Francije. O tem smo pred par dnevi obširneje razpravljali v našem listu. Kamen spodbite tvori sedaj reparacijsko in garancijsko vprašanje. Tu so Francozi neizprosni. Oni ne pripuste za nobeno ceno, da bi se versailleska mirovna pogodba, četudi je v neznatnih določbah, preluknjala. Te luknje bi se potem širile in nekega lepega dne bi premagani, okovani vojni zločinci z zadnjim krepkim zamahom napel okrove in jih pretrte vrgel na stran. Ta vojni zločinci je stara Nemčija. Slika okovanega Huna, ki napenja vse svoje mišice, da stre okrove in plane maščevalen in divji čez kornaj s travo zarasla flandrska bojišča, ta slika plava Francozom pred očmi kot velika fantastična pošast. Francija zahteva striktno izvršitev mirovne pogodbe, hkrati pa tudi garancije za v vojni dosežene uspehe. To in onstran Rena je zavladała era črne nezaupanja, ki se besno zagrizuje vase, snuje temne načrte, te se izjeda v dvomih in pesimizmu. Angleži, praktični trgovci in realni politiki, katerim se lahko predbaciva samo to, da so videli vojni ogenj daleč na obzorju, kjer je bil njegov sij ne samo strašen, marveč tudi lep in zanimiv, niso občutili vseh neposrednih doživljanj vojne. Ta prih. moment, ta razlika med neposredno groženim sledom in oddaljenim prijateljem na vrhu, kamor že težje posega jo plameni sosedove hiše, se nedvomno očituje tudi v razmerju Anglije in Francije do bivše sovražnice Nemčije. Temu se pridružujejo, seve, številni zunanji razlogi gospodarskega, političnega in vojaškega značaja.

Briandov odstop je resno znamenje, kako daleč so se že razvila nasprotja med obema prijateljskima velesilama. Lloyd George je prekosil francosko politično rutino, prelomil tiho prednost, ki jo je imela od sklepa miru naprej pri urejevanju mednarodnih političnih razmer mučenišča zmagovalka Francija in se postavil na tla čisto realne in s praktičnimi interesi računajoče evropske politike. Njegovo razmerje do Nemčije in Rusije je znano dovolj. To je privedlo tako daleč, da je v Franciji vzkipele. Na Briandovo mesto pride po vsej verjetnosti bivši predsednik Poincaré. Znano je njegovo odločno protinemško stališče. Poincaré je tudi najneizprosnejši nasprotnik ruskega boljševiškega režima.

Kako se bodo razvijali dogodki, ne vemo. Morda se bodo strasti zopet pomirile in oba naroda najdeja nova skupna pota. Morda pa se bodo vezi trgale bolj in bolj, dokler ne nastane čisto nova grupacija z ostro ločenimi nasprotji. Eno je pa gotovo: Nemčija se dviga iz omanjenosti poraženca in udmirja svoje korake na evropsko politično in gospodarsko arena. Njen mednarodno politični pomen ne more izgubiti ničesar več; odslej bo samo pridobival. In to moramo imeti pred očmi.

Zanimiva je spomenica, katero je iz-

ročil Briand na konferenci v Cannesu angleški premier Lloyd George. Ta spomenica označuje smernice angleške politike, pa jo objavljamo v prevodu:

Britanska vlada želi, da bi konferenca v Cannesu iznova povdarila in potrdila: Britanija in Francija ste v miru tako edini, kakor ste bili edini med vojno. Po mnenju britanske vlade pa ima Francija dva povoda biti v skrbeh. — Predvsem vznemirja francosko javno mnenje reparacijsko vprašanje. Francija se trudi, da bi čimprej obnovila svoje opustošene pokrajine. To ji Nemčija mora plačati in tudi lahko plača. V drugi vrsti pa vlada v francoski javnosti vznemirjenje nad bodočo varnostjo republike. Francija ima še vedno za 20 milijonov manj prebivalcev kakor Nemčija.

Tudi Velika Britanija ima vzrokov dovolj, da je lahko nezadovoljna in v skrbeh. Njena trgovina je prav tako do temeljev razrušena kot francoska zemlja. Anglija ima dva milijona nezaposlenih, ki jo stanejo na teden dva milijona funtov sterlingov.

V Franciji pa se opaža manj brezposelnih in manj posledic poloma mednarodne trgovine. Tudi drugi evropski narodi trpe kakor Velika Britanija na težkih vojnihih posledicah, tako na pr. Italija in Belgija. Še bolj mrkano se opažata polom ali zastoj normal. funkcij gospodarskega življenja v srednji in južni Evropi. Tam žive milijoni ljudi v pomanjkanju in bedi. Rusija se bori z lakoto. Rusijo moramo obnoviti ne samo iz razlogov človečnosti, marveč tudi v interesu lastnega blagostanja. Velika Britanija kliče Francijo, naj sodeluje, pomaga pri tej veliki človekoljubni nalogi. Vsako zavlačevanje je civilizaciji v nevarnost. Angleška vlada mora svojemu ljudstvu povedati, da obe državi korakate skupno, kadar gre za obnovo gospodarske organizacije v Evropi in za splošni napredek sveta.

Kar se tiče reparacij, je britanska vlada voljna iti Franciji na roko. Anglija želi čisto v lastnem interesu, da bi bila Francija kar najbolj varna pred morebitnim vpadom sovražnika. Vsled tega je Anglija voljna postaviti se z vso svojo vojaško silo na francosko stran, če bi Nemci neprovocirano napadli Francijo. Ta garancija bi imela posledico, da bi Francija dobila naglo pomoč, če bi jo Nemci napadli; ona pa bi tudi vplivala, da bi bila možnost takega napada sploh malo verjetna. Če bo Nemčija prepričana, da bo v slučaju vojne Anglija na francoski strani, ne bo niti gojila maščevalnih naklepov. Defenzivna in ofenzivna zveza pa bi nasprotovale britanskim tradicijam. Garancijska pogodba, ki določa, da stoji Anglija s Francijo roko v roki, če bi jo napadli Nemci, bi nudila zadostno varnost. Ker Franciji preti samo z nemške strani možnost revizije, bi angleško-francoska garancijska pogodba zagotovila Franciji popolno varnost.

Spomenica naglašja, da je potreben

natančen sporazum med Veliko Britanijo in Francijo. Gospodarski polom srednje in južne Evrope je sedaj najresnejši činitelj v evropski trgovini. Ozdraviti bi se ga dalo samo na ta način, da bi se produkcija in trgi Rusije zopet odprli svetovni trgovini. Angleška vlada predlaga sledeča osnovna načela:

1. Vsi narodi se obvežejo, da ne bodo trpeli nikakšne propagande, ki bi delala za uničenje onega reda in političnega sistema, kateri vlada v drugih deželah.

2. Vse države se medsebojno obvežejo, da ne bodo pripravljale nobenega napada na svoje sosedo.

Britanska vlada bo razjasnila vsa vprašanja, v katerih bi bila mogoča kontraverza med obema državama. Velika Britanija predlaga Franciji in Italiji potrebno in resno sodelovanje za izgradnjo velikega sistema Evrope, ker smatra za svojo prvo nalogo, da podpira mirovno delo med narodi in dela za zmanjšanje oboroževanja.

Nemci v Jugoslaviji za obmejni promet.

Glasilo Nemcev v Jugoslaviji, novosadski „Deutsches Volksblatt“ je prineslo dne 11. januarja na uvodnem mestu članek: „Vergessene Lande“, ki poteka iz Maribora. Ker je vprašanje obmejnega prometa važnega pomena za ves severovzhodni kot naše pokrajine, zlasti se za Maribor, prinašamo prevod tega članka, da informiramo naše čitatele, kako mislijo o tem vprašanju državljani nemške narodnosti.

Ker se v zadnjem času vendarle bavijo nekateri listi z nevdržljivimi razmerami v Slov. gorici in v Prekmurju, je potrebno, da je javnost o tem stvarno informirana.

Ko je po preobratu zasedla naša država črto Špilje—Radgona in je v spodnji murski dolini izbruhnila vstaja, se je vpostavila med Špiljem in Radgono nevtralna cona; železniški promet z Radgono, preko Špilja pa je še obratno val nadalje.

Iz pretrane previdnosti pa je bil osebni promet iz Nemške Avstrije preko Špilja v nevtralno nemško ozemlje kmalu ustavljen. Skoraj poldrugo leto so morali iz Gradača prihajajoči potniki izstopati v Ernovžu in peš ali z vozom romati do postaje Črnišče na progi Špilje—Radgona, da so zamogli nadaljevati potovanje. Slično je bila ta »selitev narodov« na nasprotni strani.

Ko so morale jugoslov. čete meseca julija 1920. zapustiti to pokrajino, se je lahko izlila vsa v tem času nastala ljudska mržnja. »Bauernwehrovec« so zaobrili nadaljni promet z Radgono in Ljutomerom preko Špilja ter stavili zahtevo, v katerih se naša vlada ni hotela pogajati.

Da pa bi bil obmejni promet ne glede na železniško zvezo kolikor toliko znošen, sta se sporazumeli medsebojno obe obmejni oblasti; vendar pa so tudi

ki so morali biti ljudje, ki so ustanovili Sokolstvo, ko so mu dali kot darilo pri rojstvu načelo, ko bo gotovo obvladalo ves svet! In s svojim bratstvom so Sokoli že par desetletij naprej, na čelu drugih — — — — —

28. X.

Pišem opoldne, ležim doma. Včeraš popoldne sem tekkel preko dvorišča v skladišče in izpahnil sem si nogo v gležnju, da bi bil od bolečine kmalu padel na tla. Potem so bolečine nehale, proti večeru je pa noga začela otekati in boleti. Danes zarana se nisem sploh postavil na nogo. Bil je pri meni zdravnik in mi je rekel, da sem si nategnil sklepne vezi in da moram nekaj dni ležati na miru. Ne čutim ničesar, dokler ne ganem noge. To bo grozno, ako bo dalje trajalo, ravno sedaj tič pred prvim, ko je toliko priprav za mesečni računski zaključek. Če bi vsaj bišna gospodinja imela kako služkinjo, da bi jo poslal po kakšno delo. In poleg tega smo mi novineci ravno začeli z vajami za proste vaje za izlet!

Proti večeru je bil pri meni brat Havranek, preden je šel v telovadnico, li časa ne rabim. Prinesel mi je iz lekarne vođo, ovitke in je odšel. Kmalu je prisopil brat Holub in povedal: »Jako resnim obrazom, da mora nekdo tuka pri meni na zofi spati, da bi mi ne bilo treba vstajati, ko bi kaj rabil.

Vinc. Štepanek. — V. P.:

Dnevnik mladega človeka 1919.

(Dalje).

6. X.

Danes sem bil v odboru Sokola, kamor so me povabili naj bi jim razložil računstvo stavbe, kakor sem ga osnoval. Naprosili so me, naj bi vodil račune stavbe še nadalje skupno z blagajnikom. Moral sem jim objubiti že zato, ker imajo v mene tako zaupanje. Sicer je pač reč, ki jo imajo v mislih, dobra. Sam se veselim, kadar bo dovršeno. Lepo bo videti, kadar udere ves sokolski narod v novi sokolski dom, to bo veselje.

Bil sem pri seji do konca. Videli so se, kakor izvežbani odborniki. Vsak se javlja k besedi, nobenega praznega besedičenja. Imajo razdeljene delokroge, v vsaki malenkosti se podaja poročilo — red mi je jako ugajal.

Pri seji so predložili tudi program »Zabavnega večera«, katerega priredi veselični odbor v prid stavbe telovadnice.

Sokolski vodja, brat izobraževalec namreč, jim je črtal brezobzirno vse kuplete, katere so si pripeljali iz Prage. Bile so večinoma reči, ki jih pojo v raznih kabaretilih. Pravil je, da pač pri so-

kolski zabavi ne rabijo surovih, velikomestnih, dvosmiselnih pesmi. Odbor je soglašal s tem in skrečili so program. V duhu sem jim pritrjeval, te reči ne spadajo v ozračje tega mesteca. Naša družba je sicer rada vesela, da jo je težko spraviti v red, kadar postane na stavbišču poredna, a za smeh in zabavo ji je treba čisto drugih sredstev, nego ščegatajočih kabaretnih dovtipov. Prepričan sem, da se bodo premetavali od smeha, kadar bo društveni šaljivec brat Kašpar kazal primere moderne hipnoze s čudovitim psom. Mesto kupletov, je predlagal predsednik veselicega odbora »krompirjevo gledališče«, in tedaj se je obrnil mlad odbornik k meni in pravil: »Počil boš, tako strašna komedija je to! Veselim se tega zabavnega večera.

7. X.

Včeraš sem si naročil pri bratu Holubu obešalo za obleko. Nočem, da bi mi ležala v kovčeku. Zadržal sem se pri njem skoro uro. Ima posebno sokolsko omaro, zgoraj knjižnico, spodaj predale za krov in razne spomine. Bil sem jako presenečen, ko sem videl njegovo sokolsko literaturo. A rekel mi je, da še nima vsega, ker vseli župnihi vestnikov ne more imeti naročenih. Kazal mi je raznovrsten drobiž iz raznih zletov. Postal je čisto otročji, ko je razstavljal te predmete pred menoj.

O vsaki reči je vedel kaj povedati. Pokazal mi je rdečo srajco v kateri je bil na zletu v Brnu na dan sarajevskega atentata. Kadar mu je bilo v vojni najslabše, se je baje veselil z njo, kako bo lepo, kadar jo zopet obleče. »Neštete večere sem predsedal pri teh spominih«, je rekel. »Telovadnica je bila prazna, naraščaj so mi vlačili po vrsti k vojakom, ljudje so se jeli bati pošiljati deco k sokolski telovadbi in tako sem tu posedal sam s svojimi mislimi in nadami. In dočakal. Srajco sem si ob prevratu slavnostno oblekel kot sokolska straža in za pol leta pojdeva skupaj na zlet«. Zavijal jo je s tako nežnostjo, da je bilo videti, da je v tem pol njegovega življenja. Pregledal sem si ves krov — niti ni tako nepraktičen, kakor se mi je zdel. Brat Holub je videti v njem na fotografiji jako čeden.

12. X.

Danes popoldne sem bil na javnem ljudskem shodu v naši telovadni dvorani. Lepo je govoril glavni govornik, visoko povzdigoval enakopravnost vseh ljudi in blagovol svobodo. Moje oči so zablodile na steno, kjer je visel napis: »Svoboda, enakost, bratstvo«. Kako enako je hrepeneje tistih, ki se tuka vsak dan shajajo, s stremljenjem, ki prihaja do veljave pri nas šele v najnovejšem času! Napis je imel opazko: »Fügnerejeva oporoka, 1863.« Kako veli-

ta provizorični sporazum močili nekatere egoistični interesi. Spomladi l. 1921. je prišlo končno k pogajanju med deželno vlado za Slovenijo in štajersko deželno vlado. Če tri tedne smo uživali dobrote direktne železniške zveze Ljubotomera z Mariborom. Toda ta zveza je bila žepet ukinjena, ker Jugoslavija ni uveljavila sklenjene pogodbe. Spis se je med Ljubljano in Beogradom enostavno izgubil.

Če je že bila skrajna malomarnost naših oblasti v juliju 1920, da so zasedeno ozemlje kratkoma izpraznile, ne da bi osigurale nadaljni redni promet, je sploh nerazumljivo, kako se je moglo tako važno vprašanje leta in leta odlagati, ne da bi se obravnavalo o njem. Predstaviti si moramo čez 150 km dolgo in široko ozemlje, ki je iztrgano iz svoje dosedanje gospodarske celote in ki ga vežejo z zaledjem te slabe liriho vite ceste. Gospodarska škoda se ne da več preračunati z milijonskimi številkami. Tovarne mirujejo in propadajo; po svoji vrsti in kakovosti slovito ljubotomersko vino, žitni pridelek bogatega in rodovitnega Prekmurja se spravljajo le s težavo in velikimi stroški na mariborski trg, dočim je vezana svetovno znana radinjska mineralna voda le na domačo, lokalno potrebo. Čez 200.000 ljudi je brezposelnih. Povsod se pojavlja pomanjkanje: celo moka se težko dobi, ker mlini vsled pomanjkanja vode počivajo. O premogu, drvah, krmi sploh ni govora.

Te razmere pa so se od oktobra lanskega leta naprej še poslabšale, ker je Avstrija ustavila še tranzitni promet z vozovi. To se je zgodilo nenadoma, čim so začeli vršiti obmejno službo Wranglovci. Mnogo vagonov blaga, ki se vsled pomanjkanja carinskih skladišč v Ladgoni ni moglo iztovoriti, se je skvalilo, vrli tega pa se je še moralo plačati po milijonov ležarine.

Nešteto vlog se se poslaše deželni vladi za Slovenijo v Ljubljani ne številne deputacije so prosile od pomoči. Ljubljana obljublja, Beograd pa se ne gane. Vsled takega zanemarjanja naša nevolja prebivalstva in vzrok lanskim izredov pred razmejitveno Komisijo v Murski Soboti leži tudi v teh razmerah.

V Maribor se lahko dospe po železnici v čveh urah, peš ali z vozom pa potrebuje Prekmurec, ki je klican k sodnijski obravnavi ali kak drugo oblasti, za to pot dobrega pol tedna. Poslanec, g. Mezmolja se je o tem osebno prepričal. Upajmo, da se mu bo posrečilo doseči meditev obmejnega in tranzitnega prometa z Nemško Avstrijo. Vse prebivalstvo težko čaka tega trenotka. Vsa zamujeni dan pa znači za državo in ljudstvo veliko gospodarsko in moralno škodo.

Ne pozabite naročnino!

Zdravnik je baje rekel, da bi trajalo delj časa, ako bi se silil. Zahvalil sem ga, kajti z dvema palicama, ki mi jih je gospodinja posodila, šepam že za silo, ne da bi stopil na nogo. Ni se dal odpraviti, češ, da mi posodi vsaj nekaj knjig za kratek čas; on da vo, kaj se pravi ležati. Tudi boljše svetiljko mi preskrbi. Za nekaj časa mi je res prišel kup knjig, pripravil mi vse in vnesel, kaj bi se rabil in nato je odšel k vrajam. Bilo mi je žal, da nisem mogel iti z njim — tako sem se privadil družbi v teh tednih — in poslal sem jim vsaj lep pozdrav.

29. X.

Danes mi ni nič boljše. Očeklina je vedno enaka. Grozno zoperno je ležanje, a dan mi je potekel še precej bitro. Imel sem nekaj obiskov. Takoj zarana je bil tukaj brat Holub, da me pogleda. Brat Havranek mi je poslal iz mlina nekoliko računov, da bi imel vsaj nekaj opraviti. Prišel je tudi zdravnik, rekel je, da je vse v redu, toda vsaj teden dni da ne smem hoditi. Druge pmoči ni kot ovitki in mir. Opoldne je prišel zopet brat Holub ali mi je česa treba. Preseneča me, s kako vmeno skrbijo vsi iz sokolske družbe za mene, da bi mi ničesar ne manjkalo. Nisem doma, a vendar se ne čutim zapuščenega.

Poskušajo me tudi zabavati. Omizja.

Zanimivosti.

Kako živi kralj v izgnanstvu. — Zemlja in trava kot hrana.

Pod naslovom »Kralji v izgnanstvu«, prinaša londonski »Times« članek, v katerem se bavi z življenjem Karla Habsburga in njegove žene Zite v Funchalu, njihovi novi prestolnici. Bivši suvereni stanujejo v vasi Victoria; vstajajo ob 7. uri zjutraj, (če je le res) nakar prisostvujejo maši v zato posebno opremljeni sobi. Točno ob 9. uri zajtrkujejo Karl in Zita v družbi grofa in grofice Hunyadi, potem pa se sprehajata po krasnem parku, ali pa se peljeta z avtomobilom na izprehod ali pa v mesto, kjer kupujeta čipke in druge nakite po trgovinah. Ob 1. uri se vrne k obedu; cel popoldan jima je zopet na razpolago, da se sprehajata ali pa spita. Okoli 6. ure zvečer pijeta čaj, ob 7. uri pa večerjata. Njuno življenje je precej enostavno in brez vseh skrbi in dela. Godi se Habsburgovcem na Madeiri mnogo bolje, kakor pa se je godilo Napoleonu na Sv. Heleni. Podnebje je na Madeiri naravnost krasno in le redkokdaj dežuje, tako, da se vedno lahko sprehajata v prosti naravi. Ne motijo ju niti muhe, niti komarji, ki so Napoleona mučili na Sv. Heleni. Vhoda ne straži nevarni Lowe, angleški vojak, ki je imel ukaz, da strelja, če bi pokazal le najmanjšo namero, da pobegne. Na Madeiri čuva Habsburga zelo priazen portugalski stražar v vilni objekti in svobodno se lahko vozita v mesto ali kam drugam na izprehode. Zato pa je bila tem hujša usoda onih, ki sta jih oba nekdanj kot mogočna avstrijska vladarja poslala v izgnanstvo.

Nek ameriški zdravnik je skušal v novejšem času dokazati, da usoda stradajočih v Rusiji, ki se hranijo z zemljo in travo, ni tako strašna, kakor se splošno misli, ker ta hrana človeku mnogo manj škoduje, kakor alkohol. Ta učenjak trdi, da je bila zemlja in trava hrana prvih ljudi, a nikjer ni zapisano, da bi se prvim ljudem godilo slabše, kakor se godi nam. Razen tega prvi ta zdravnik, da se nahaja v nekaterih krajih Rusije in Indije neka posebna črna zemlja, ki predstavlja pomešana z listjem in travo človeško hrano. Pomočnica tega zdravnika, neka Miss Hermann, ki je sicer profesorica na univerzi v Michiganu, je izumila stekleno posodo, v kateri se koncentrirajo solnčni žarki. V to posodo da kos zemlje. S posebno pripravo, takozvano vrtiljko, se ta zemlja zdrobi v prah. Temu se prilije nekoliko olja ter dobro premeša. Sedaj je ta čudna zmes — pripravljena jed, ki je baje zelo dobra in tečna. Tako poročajo ameriški listi. Mislimo pa, če bi tudi vsa zemlja bila polna take trave in prsti, bi si gladni Rusi kljub temu želeli raje belega kruha in kos pečenke.

Kjer obedujem, mi je poslalo kos stare žage, naj si baje nogo odžagam, da mi ne bo treba trpeti. Gotovo dovtip brata krompirja in šibice napravljenege zepnega konja vzdolž, da bi se mi ne skrčile žile pri ležanju. To so bili dovtipi, pa prišel je tudi kročnik jaboč od brata, ki ga niti dober ne poznam, od sester »buhle«, iz sladkorne tovarne »sladkor za čaj«, od šolskega vodje »malinov sok«. Ganjen sem, na kako preprost način se izvaja bratska ideja v življenju. Nikdar jim tore ne pozabim in kadar se vrnem med nje, čutil se bom, kakor med pravimi brati in sestrami.

Med knjigami, ki mi jih je prinesel brat Holub, je tudi »Misl in besede dr. Mirosl. Tyršaa. Imel sem že brošuro »Naša naloga, smer in cilj«, ki sem jo dobil sočasno s potrdilom o sprejemu in s pravili, pa vsebina mi je bila tedaj precej težavna. V knjigi sem čital ves popoldan in čele sedaj začenjam umevati vse, kar sem opazoval prej okrog sebe. Kako je škoda, da tega ne čita vsak: vsi dobri ljudje bi potem morali postati Sokoli.

30. X.

Tretji dan sem že v poselji, vedno predmet skrbi in pozornosti bračev in sester.

(Dalje prihodnjic.)

Dnevna kronika.

— Učitelstvo za svoje pravice. V zadnjem »Učiteljskem Tovarišu« citamo v članku »Boj za stalnost našega nameščenja« protest učiteljskega društva za Mežiško dolino proti premestitvi učitelja Möderndorferja. Gre za zanimivo načelno borbo, ki ne sme ostati brez odmeva tudi v naši širji javnosti. Učitelj Möderndorfer, narodno zanesljiv in kulturno delavni koroški učitelj, je bil na odlok prezidija pokrajinske uprave, brez zaslišanja šolske oblasti in brez disciplinarne preiskave disciplinarno premeščen v Apače. Ta način Möderndorferjevega premeščenja pomeni poseganje politične oblasti v kompetenco šolske oblasti. V slučaju Möderndorfer gre za vprašanje, ali velja zakon za vse oblasti, torej tudi za prezidij pokrajinske uprave, ali pa so odprta vrata samovolji. Ker vsa naša notranja politika bazira na veljavnosti ustave in zakonov, ker je avtoriteta pravnega reda v teh časih edina os krog, katere se vrti današnja na tradicionalnem pravu osnovana družba, mislimo, da mora tudi v dozdevno malenkostnih posameznostih odločevati zakon, nikakor pa ne gubernatorska volja. Popolnoma odobravamo stališče našega učitelstva, ki se bori za stalnost nameščenja in za nepotvorjeno avtoriteto zakonov. Čudimo se tembolj, da se v prezidiju pokrajinske uprave odpirajo vrata samovolji, ker nam je znano, da si je g. pokr. namestnik Hribar ob svojem prihodu v Slovenijo pridobil največ simpatij ravno z besedami o absolutnem poštovanju zakonov in pravnega reda.

— Pustite Idealiste! Pod tem naslovom se »Straža« zavzema za nazarence, ki so jih vojaška sodišča obsodila v ječo, ker po načelih svoje vere niso hoteli sprejeti orožja. Tudi mi smo mnienja, da bi se naj oziralo na te redke kristjane (res kristjane!) naše družbe, seveda strogo previdno, ker bi se sicer marsikateri dezertersko razpoloženi državljani izpreobrnil v gorečega »vernika« nazarencev. Čudimo se, da se list, ki s cepcem in gorjačo pobija vsako nasprotno, svobodoumnejše prepričanje, zavzema za ljudi, ki so ponaukih katoliške cerkve krivoverci in ki bi pred par stoletji prav gotovo prišli pred »krvavo rihto« cerkvenega inkvizitorja. Kolikor poznamo politično farijezstvo in pomanjkanje krščanske ljubezni pri naših nasprotnikih, mislimo, da v nazarencih vidijo idealiste iz čisto drugih principov, kot jih vidimo svobodoumni ljudje. Klerikalnim politikom je pa dragocena vsaka prilika, ko lahko udarijo po vojaštvu, dasiravno doslej še ni bilo katoliškega režima, ki bi se ne opiral na bajonete, na fizično in duševno nasilje.

— Španska bolezen v Brezju pri Mariboru. Stanovanje učitelja Zemliča pri Devici Mariji v Brezju pod Mariborom je postalo zadnje dni prava bolnica. V soboto je zbolel na španski bolezen učiteljev sin, zaposlen pri »Balkanu« v Mariboru; v ponedeljek zjutraj je zbolela njegova žena, popoldan pa še učitelj g. Zemlič sam in ostali otroci. Bolezen nastopa zelo močno, do 38 in celo 40,5° C. Dobro bi bilo ljudstvo poučiti o tej bolezni, ki sedaj zopet nastopa, da bi se znali ravnati.

— Kurz o zdravljenju z neosalvarzanom je priredila bolniška blagajna za Slovenijo dne 6. t. m. svojim zdravnikom. Kurz se je s prijaznim dovođenjem g. primarija dr. Gregoriča vršil na dermatološkem oddelku splošne bolnišnice, predaval pa je specialist dr. J. Demšar. Udeležilo se je kurza 27 blagajničnih zdravnikov. Bolniškega materiala je bilo dovolj na razpolago, tako, da ni bilo le mogoče natančno razkazati tehniko intravenoznih injekcij, temveč, da so imeli mnogi zdravniki tudi priliko, vaditi se v tem zdravljenju, ki se bo tako razširilo tudi po deželi. Kakor znano, je bil sifilis doslej ena najtrudovratnejših bolezni, ki je tudi v najugodnejših slučajih trajala tri do štiri leta. Često pa je povzročala najtežja obolenja, oškodovala je potomstvo in pustila za seboj neozdravljive posledice na živčevju in možganih (Tabes dorsalis, Paralysis progrediva). Z neosalvarzanom pa smo v stanu sifilitična obolenja zanesljivo

ozdraviti, da, to bolezen odpraviti abortivno, to je v najkrajšem času, ako se bolnik čim prej po infekciji podvrže zdravljenju.

— Kraljevi dvor v Beogradu bo v par tednih popolnoma opremljen. V Parizu naročeno pohištvo je dospelo že pred nekaj tedni in te dni dospe še manjkajoče pohištvo in oprema iz Dunaja. S tem bo končano zadnje delo dovršeno in kraljevi dvor popolnoma opremljen.

— Vlom v hranilnico. V noči od 12. na 13. januarja t. l. so dosedaj neznani lopovi vlomili v srbsko hranilnico v Pakracu ter oropali blagajno. Odnesli so čez 1 milijon kron denarja in druge vrednostne papirje. Iz Zagreba natančne izvide in zasledujejo vlomilce.

— Snežni metej v Črnigori. Iz Nikšića poročajo, da že par dni neprestano sneži, tako, da je po dolinah že blizu en meter visoko snega, po planinah pa še mnogo več. Radi snežnega meteža je skoraj po vsej Črnigori ustavljen promet.

— Češke znamke za zračno pošto. — Češkoslovaška je nedavno izdala za zračno pošto nove znamke s podobo aeroplana v vrednosti za 5 K, 2,50, 1 K in 50 vinarjev. Do 20 g. težko pismo se frankira iz Prage v Pariz 5 K, v Strassbourg 2,50 K, dopisnice, tiskovine itd. pa 1 K oziroma 50 vin.

— Vojne žrtve Češkoslovaške. Glasem statistike češkoslovaške republike, ima ta država po zadnji svetovni vojni 130.000 invalidov, 103.000 vojnih vdov in 172.000 sirot.

— Iz dežele dvobojev. V četrtak se je vršil v budimpeštanski jahalnici dvoboj med madžarskim zunanjim ministrom grofom Banfijem in Szigrayem. Streljala sta se s pištolami, a slabo. Niti na eni, niti na drugi strani ni tekla vroča kri. Ločila sta se nesprijetno.

— Cita v Curihu. Razkraljica Cita je dospela dne 12. t. m. v Curih, kjer se je nastanila v zasebni bolnici, v kateri se nahaja njen sin. Operacija je določena za soboto.

— Zvišanje železniških tarif v Avstriji. Na seji glavnega odbora se je pretresal predlog zvezne vlade glede povišanja osebnega in tovornega tarifa na vseh državni in zasebnih avstrijskih železnicah. Vlada je predlagala sledeča zvišanja, ki stopijo v veljavo s 1. februarjem: Osebnata tarifa in tarifa za potno prtljago se poviša za 300 odstotkov, za brzovozno blago za 150 odstotkov. Splošna tovarna tarifa in tarifa za sol in koks se zviša za 150 odstotkov. Za premost se računa prevoznina, ki se je dosedaj računala po postavki K-23, po specialni tarifi 3, ki se zviša za 150 odstotkov. Doklade za D-vlake se zvišajo za 300 odstotkov. V tovarnem prometu se zvišajo vsi izjemni tarifi za 150 odstotkov; izjemne tarife za sadje in premog se ukinejo. Nadalje se ukinejo vse D-klasifikacije za pivo, jajca, mast, sladkor, meso, žito, moko in sočivje ter vsa znižanja za česen in čebulo. K temu predlogu je stavil poslanec Eldersch (soc. dem.) mnogo spreminjavalnih predlogov. Glavni odbor bo sklepal o tem predlogu v prihodnji seji.

— Bivši carski dvor na Dunaju — hotel. Bivši cesarski dvor na Dunaju je kupil nek švicarski konzorcij ter ga namerava preurediti in v njem utoriti hotel. Prezidanje bo vodil bivši dvorni arhitekt Bauman. Načrti za hotel, ki bo imel tri nadstropja, so že gotovi. Tu pa se oglašata tudi Madžarska, ki hoče imeti od izkupička za dvor svoj delež, češ, da je tudi ona pomagala bivšemu avstrijsko-ogrskega vladarju zidati dvore.

— Nova nevarnost pegavca. Berlinški listi poročajo, da je vrhovna sanitarska oblast ukrenila vse korake za odvrnitev nevarnosti, ki preti Zapadnim državam vsled velike razširjenosti pegastega legarja v vzhodnem delu Evrope. Ti ukrepi so se izvedli v zvezi s poljsko vlado. Na Poljskem vlada veliko vznemirjenje nad pesimističnimi vestmi, ki so se o tem raznesle v javnosti.

— Širjenje španske bolezni. Češki listi poročajo, da se je začela španska bolezen na Češko-slovaškem zelo širiti.

sobito pa na južnem Moravskem in v Olomucu. V nekaterih krajih je zbolelo nad 60% prebivalstva. Pri nas so se pojavili le posamezni slučaji te vsekakor neprijetne bolezni.

— Cannes. Zadnje dni se pogosto omenja francosko mesto Cannes, v katerem se vrši konferenca antaninih državnikov. Cannes leži v bližini Nizze in je na glasu kot eno najlepših francoskih letovišč na obalah Sredozemskega morja. Cannes je mesto — po letih zelo staro mesto — ki pa ne mara biti mesto. Bolj je podobno veliki vrtni koloniji s prekrasnimi vilami, ki so obdane s parki, vrtovi in gaji, polnimi oranžnih dreves, aloe, kaktusov in mimoz, katere s svojimi sladkimi dišavami izpreminjajo ta kraj v kos zemeljskega paradiža. Cannes ima krasne stare in nove palače, znatno trgovino in industrijo, a vse to ne velja toliko kot njegova čarobna lega, ki tvori za mesto neizčrpno dragoceni kapital. Mesto se razprostira okrog zaliva, čigar obale imajo senčate, široke promenade. V ozadju zaliva se dviga velika, v gotskem slogu zidana kazina, podobna starim angleškim gradovom. Stevilni hoteli in vile s najmodernejšim komfortom skrbe za udobnost srečnih letoviščnikov. V prvi vrsti tujcev, ki prihajajo v Cannes, da si oddaljujejo v kraju solca in cvetja. Cannes ni mesto resnega in mirnega dela. Pa kdo bi zameril evropskim državljanom, če združujejo koristno (utile) z ugodnim (dulce), saj je že naš Prešeren opozarjal na potrebo, da je eno združeno z drugim. Morda bo sinja nebo z vonjem mimoz inspiriralo državljanom genjalnejše misli, kakor bi jih mogla inspirirati neprijazna pariška in londonska zima.

— Ameriški poslanik v Cannesu ponesrečil: Londonski ameriški poslanik polkovnik Harwey, ki prisostvuje konferenci v Cannesu, ja zadel med vožnjo na sportno igrišče s svojim avtomobilom v iz nasprotni strani prihajajoči avtomobil, pri čemur je padel iz avtomobila ter se občutno poškodoval. Na konferenci ga bo zastopal pariški ameriški poslanik Herriek.

Protituberkulozna liga.

Maribor 13. januarja 1922.

Sinoči se je vršil v telovadnici deške meščanske šole v Krekovi ulici ustanovni občni zbor Protituberkulozne lige v Mariboru. (Glej članek dr. Matko »K ustanovitvi protituberkulozne lige«, »Tabor« z dne 13. jan. t. l.). Občnega zbora se je udeležilo lepo število občinstva iz vseh slojev. Posebno številno so bili zastopani zdravniki in učitelji. V času, ko vlada v Mariboru zelo živahna plesna sezona, je to zanimanje za človekoljubno, altruistično delo »lux in tenebris« (svetloba v temi).

Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. okrajni glavar dr. Lajnsič, ki je v svojem govoru razvil program lige. Liga ni mišljena kot lokalna organizacija. Osnovala se je v Mariboru, da postane matica protituberkulozne akcije v Jugoslaviji. Liga se bo najpreje razširila na vso Slovenijo. V vsakem okrajnem glavarstvu se bo osnovala podružnica. Centrala bo stopila v stik z interesi na Hrvaškem in v Srbiji ter na ta način razpredla svoje niti širom države. Njena prva naloga bo, da zbira statistični material, pri čemur se bo posluževala inteligentov na deželi: zdravnikov, duhovščine in učiteljev. Liga bo nastavila stalno strokovno in izobraženo sestrstvo, ki bo ljudstvo poučevala, obiskovala bolnike, jim dajala nasvete itd. Nadalje bo izdala po angleškem in nemškem vzorcu več poljudno pisanih in ilustrovanih brošur, ki jih bo razširila v sleherni vas. V načrtu je tudi ustanovitev lignega doma, zavetišča revnih bolnikov, dalje strokovno izšolanje domačih zdravnikov v inozemstvu itd. Za vse to je seveda treba mnogo denarnih sredstev, ki jih bo morala dobiti zasebna donatljivost. S podporo države je računati šele v poznejšem času.

Na to je g. učitelj Ravtar prečital pravila lige, ki so bila soglasno sprejeta.

Na predlog g. župana Grčarja se je pobrala članarina med navzočimi. Med

večjimi darovi omenjamo ustanovnino g. ravnatelja Križniča v znesku 8000 K in odveta dr. R. Pipuša v znesku 4000 K. Skupaj se je nabralo okoli 15.000 K.

Nato se je izvršila volitev novega odbora. Soglasno je bila sprejeta sledeča lista: okr. glavar dr. Srečko Lajnsič, predsednik; min. n. r. dr. Franjo Jankovič in docent dr. I. Matko, podpredsednika; učitelj Mirko Ravter in gospa Milica Grčarjeva, soproga župana, tajnika; gospa Zakrajškova, soproga zdravnika, gospa Pirnatova, soproga višjega živinozdravnika in ravnatelj pogrebnega zavoda Grbac, blagajniki (slednji kot glavni blagajnik); učitelj Aleksander Alt (Studenci), prof. dr. Anton Medved, ravnatelj dr. Josip Tomišek, načelnik materialnega skladišča j. ž. Jarh, strojevodja j. ž. Ivan Ribič, zdravnik dr. K. Ipavc in upravnik vojne bolnice, sanit. podpolkov. dr. A. Korenčan, odborniki. Gospa generala Maister, ravnatelj kreditne banke Klobučar, veletrgovca Berdajs, lastnik Grajske kleti Valjak, ravnatelj Križnič, odveta dr. VI. Sernec, zdravnik dr. Walter Thalmann, namestniki. Župan Viktor Grčar in namestnik drž. pravdnika dr. Jančič, preglednika računov.

Po volitvi odbora je g. doc. dr. Matko v lepo zasnovanem predavanju opisal boj proti tuberkulozi, kakor se vrši v državi praktičnega in razumnega dela, v Angliji. Razložil, zakaj je na Angleškem padla tuberkuloza za 20 odstotkov. Ker bo g. predavatelj to predavanje publiciral, se omejimo samo na konstatacijo, da je predavanje zapustilo najboljši vtis.

Zelo zanimiva debata se je razvila proti koncu tega zdravstvenega večera. G. zdravnik dr. Marin je predlagal, da se dodeli stanovanjskemu uradu zdravnik, ki bo sodeloval pri pregledu stanovanj. Zdravniki znajo iz svoje vsakdanje prakse, v kako nevarnih brlogih morajo ljudje stanovati in kako težke posledice ima to za javno zdravstvo.

Predlagatelju je odgovarjal v temperamentnem govoru predsednik stanovanjskega urada, g. župan Grčar. Pojasnil je stanovanjske razmere v Mariboru, ki postajajo vsak dan neznosnejše. Okrog 1500 reflektantov žaka na stanovanja, ki se izpraznijo le tedaj, če kdo umrje ali se izseli. Župan je predvčerajšnjim sklical anketo onih, katerim je vlada ukazala zidati nova poslopja. Vkljub temu, da je njihove pritožbe že zadnja instanca odbila, še vedno upajo, da jim ne bo treba zidati in da bodo lahko naložili svoj kapital v podjetja, ki »več nosijo«. To nesocialno postopanje je krivo, da morejo revni ljudje stanovati v človeka nedostojnih stanovanjih, dočim se drugi borijo z vsemi sredstvi, če se jih hoče nekoliko utesniti v njihovih udobnih stanovanjih.

Iz te kontroverze med zdravnikom in načelnikom stanovanjskega urada je nastala cela debata o stanovanjskem problemu. Našemu poročevalcu se je zdelo, da leži ravno tu jedro protituberkulozne gibanja. Razširjenje tuberkuloze je socialna rak-rana in se da lečiti samo s socialnim zdravljenjem. Kaj pač pomagajo lepe besede, pa protituberkulozni odbori z raznimi veljaki in odličnimi damami; kaj pomagajo v primeri z dejanskimi razmerami ambulatoriji in zavetišča, kaj pomagajo vse znanje o tuberkolih in raznih drugih bacilih, če bo tisoč ljudi ozdravelo in tisoč novih obolelo. Vsa ta zdravilna sredstva so sicer potrebna in umestna, kajti vsako človeško življenje predstavlja s svojo veliko zalogo energij dragocen kapital. Treba pa je zdraviti one, ki še niso zboleli; treba je opremiti našo družbo s preventivnimi sredstvi, t. j. dati slehernemu človeku možnost, da živi higijenično, človeka dostojno življenje. In ta družabna preobrazba se mora izvršiti predvsem v srehi, v mišljenju in čustvovanju, v nepotrjevanem pojmovanju človečnosti in socialne odgovornosti.

Upamo, da bo imela protituberkulozna liga vedno pred očmi svoje socialno poslanstvo, da ne bo delovala na način tzv. »burokratičnega altruizma«, ki je pokvaril že marsikatero podobno akcijo, marveč da bo paralelno s svojo

skrbjo za bolnike vzgajala in zdravila tudi »moralne jetičnike«, t. j. one, ki hirajo na pomanjkanju prave človečnosti in ki hote ali ne hote sabotirajo socialno terapijo. V tem oziru pa bi bila potrebna mnogo širja akcija, kakor jo mora izvesti protituberkulozna liga; potreben bi bil odločen nastop z raznih front družabnega življenja. Tudi tu bi nam lahko bili za vzgled Angleži s svojimi številnimi človekoljubnimi institucijami (armada rešitve, settlementi, skautske organizacije itd.), s svojo evgeniko in s svojo realno zdravstveno politiko.

I.—us.

Mariborske vesti.

Maribor, 14. januarja 1922

ПРАВОСЛАВНОЈ БРАТНИ ЖЕЛИМО СРЕТНУ НОВУ ГОДИНУ!

m Širši odbor organizacije JDS v Mariboru. Na občnem zboru mariborske organizacije JDS v četrtek so bili izvoljeni v širši odbor sledeči gospodje: Bureš Franjo, urar; Baht Ign., učitelj; Bizjak Rud., trg.; dr. Boštjančič Leop., odv.; Bračič Milka, učiteljica; Bračko Janko, načelnik vzdržev. sekcije; Brolih Luka, prof.; Brolih Mirko, akademik; Dergas Stefan, pisarnovodja; dr. Dernovšek Jan., primarij; Dev Oskar, sodni svetnik; Dimnik Slavoj, vodja zaščite dece; dr. Dolar Anton, prof.; Gilčvert Drago, pisarnovodja; Gorup Iv., prokurist; Gospa Grassellijeva, sopr. drž. pravdnika; Hohjec Tone, upravitelj; dr. Hojnik Fr., odv.; Humek Drago, ravnatelj; Iveša Ante, poštni kontrolor; Jež Janko, mag. uradnik; dr. Kac Viktor, zobozdr.; Kejzar Ivan, ravnatelj; dr. Koderman Karl, odveta; Krajnc Ljudevit, železn. ur.; Kramar J., okrajni učitelj; Kravos Ivan, sedl. mojster; Križnič Alojz, industrijalec; Kvas J., klobučar; Levec Anton, dvorni svetnik; Majer Fr. trgov.; dr. Marinič Fr., zdravnik; Makar Milan, okr. komisar; Malenšek Jos., učitelj; Meglič Otmar, višji d. uprav.; Moškon Fr., pisarnovodja; Moškon jun. akademik; Mravljak Ivan, prof.; dr. Mulej Anton, sodni svetnik; dr. Müller Ferdo odv.; Naglič J., poštni uradnik; Novak Jakob, poštni ravnatelj; Novak Julče, posoj. tajnik; Oset Fr., žel. uradn.; Oset Miloš, trg.; Pinter Ferdo, trg.; Pirc Matija, ravnatelj; dr. Pivko Ljudevit, prof.; Pleskovič Rudolf, vodja zaščite dece; dr. Podlesnik J., mestni zdravnik; Poljanec J., vladni tajnik; Podobnik Fr., naduč. v p.; Poseb Iv., poštni podur.; Posega Fr., s. svetn.; Prihbil K., prof.; dr. Reisman Avgust, odv. Konec-pijent; dr. Rosina Franjo, odv.; dr. Sernec Vladimir, odv.; Smrekar Ivan, čev. mojster; dr. Strmšek Pavel, prof.; Šaup Adolf, prof.; Šetina Ljudevit, kraj. mojster; Šiško Hinko, poštni ur.; Šošarič Iv., trg.; dr. Štor Stanko, odv. Konec-pijent; Tomažič Ivan, naduč.; Vahter Miha, knjigovoz; Vodenik Davorin, naduč.; Voglar Fr., ravnatelj; Vodeb Rud., ravnatelj; dr. Volčič Iv., fin. kom.; Zavodnik Albert, kazniški ur. ter virilisti uredniki Radivoj Rehar, Božidar Borke in Rudolf Ozim. Prva seja širšega odbora se vrši v torek ob 20. uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma. Na sporedu je volitev ožjega odbora ter razdelitev v odseke.

SLS se poteguje za obrtnike. Prošli teden je sklical gospod Franjo Žebot shod slovenskih obrtnikov v dvorani restavracije »Halbwild«, na katerem je govoril g. Ogrin. zidarski mojster iz Ljubljane. Mož ima kot oseba dobre nazore. Pa glej spako. V njihovih vrstah se je našel poslanec z imenom Roškar, kateri ubija s svojo interpelacijo, katero je naslovil na ministrstvo notranjih zadev ter je priobčil v »Straž« dne 11. t. m. pod naslovom »Za male kmetijske obrtnike«. njegove nazore. Navalil je sedaj samo na stavbeno obrt in sicer na zidarske, tesarske in studenčarske mojstre. Opozorjam gospoda Ogrina, da malo prečita dotičen članek in gg. krog »Straže« opozori, da naj se ne mečejo v en kofel kmeta, obrtnika, boljševika itd., ker bi jim na vse zadnje našla kolobocija, katere bi ne mogli prebaviti. Sicer pa bomo obrtniki sami gledali na to, da dobimo nov dober obrtni red, ki bo zadostno ščitil obrt in jo še bolj povzdignil. Gospod poslanec Roškar se v svoji interpelaciji poteguje za šušmarje

po deželi in mojstre starega kova. Kakšni so zadnji, katerih je še cela vrsta na bivšem Kranjskem in ki ne znajo niti pisati, še manj pa čitati načrte, bo vedel gospod Ogrin kot član, oziroma načelnik zadruge zidarskih mojstrov za Slovenijo prav dobro. Na njegov predlog se je ustavilo izdajanje omenjenih koncesij iz vzroka, ker imamo že precej mladih absolventov obrtne šole v Ljubljani. V par letih bo strokovno izobraženih mojstrov več kot dovolj. Poglejmo malo v druge države, ne v Avstrijo, ker od tam smo podedovali temo, ampak v Anglijo, Francijo, Nemčijo. Ravno v zadnji procvita stavbena obrt. Poglejte njihove hiše in gospodarska poslopja na kmetih, potem boste videli, zakaj se ne sme dovoliti vsakemu šušmarju stavbeno obrt. Gospodu poslancu Roškarju pa svetujemo, da se pobriga za strokovni razvoj kmetijstva bolj, kakor pa da se kot kmetovalec in neobrtnik nepoklicano vmešuje v obrtne zadeve, o katerih nima niti pojma, še manj pozna njihov razvoj in njihove cilje. Proti šušmarstvu smo se legitimni obrtniki borili in v tem vztrajamo, ne iz strankarskih ozirov, temveč iz ozirov razvoja in koristi obrtništva na splošno. — Pika.

m Občni zbor pri zaprtih vratih. Pod tem naslovom se zaleta današnja »Jugoslavija« v občni zbor JDS v Narodnem domu zadnji četrtek. Cudimo se le, da ima »Jugoslavija« v Mariboru tako naivne poročevalce, da niti tega ne vejo, kaj je shod in kaj je občni zbor. Shod je sestanek, katerega se udeleži lahko vsakdo, občni zbor pa je sestanek organiziranih članov, kjer imajo pri volitvi in drugih vprašanih pravico odločevati samo člani in nihče drugi. Sicer pa pri občnem zboru v četrtek ni bilo »kontrol«, kakršno si je izmislil modri gospod poročevalec. Če bi bil hotel, bi bil prišel na občni zbor lahko tudi on, bi bil vsaj lahko slišal, kdo je kriv splošnega nezadovoljstva in naših javnih neuspehov, ob katere se zaleta koncem svojega poročila ter se prijel za — lasten nos. Demokratska stranka je stopila v četrtek v Mariboru na pot novega neumornega dela z jasnimi cilji, katerih pristaši »Jugoslavije« nimajo. In zato jih je strah.

m Dimnikarski koledarji. Prejeli smo: Malo neverjetno se nam zdi, da bi dimnikarski mojster sam raznašal koledarje kot noveletna voščila ter s tem mesto pomočnikov pobiral napitnino. Kot protidokaz naj služi tole: Dimnike neke ceste v sredini mesta snaži nek dimnikarski mojster sam. Po stari navadi je prišel na novega leta dan voščiti, a je pri tem odklanjal vsako napitnino. Ta mojster nima niti pomočnika niti vajenca. Kmalu za njim pa je prišel fant, kakih 20 let star, kateremu se je na obrazu videlo, da še nikdar ni imel dimnikarske grebelce v rokah, se predstavljal kot pomočnik našega mojstra, ponujal koledar in izrekel voščilo. Po precejšnjem ovitku koledarjev sodeč, je imel ta možakar namen obiskati več strank. Ali se je mogoče ta poštenjak pritožil, da pobirajo mojstri noveletne napitnine sami?

m Podraženje vžgalic. Prejeli smo: Tožijo, da se proda v Mariboru in okolici malo vžgalic družbe Cirila in Metoda, da pa cvete tihotapstvo z drugimi vžgalicami. Ni čuda, ker Ciril-Metodove vžgalice so najdražje, in skoraj bi rekel, najslabše. Iz zanesljivih virov vemo, da stane trgovec v Mariboru 1 škatljo K 1.50 in to že z monopolno takso. Prodaja jih pa po K 2.—. Pri vsaki škatli ima 50 vin. dobička. Če pa gremo kupiti 20 ali 100 škatlic, jih moramo plačati tudi po 2 kroni. To je pa ven dar malo preveč. Pozivljamo družbo Sv. Cirila in Metoda, da cene maksimirajo, sicer pojdemo tja kupovat, kjer dobimo boljše in ceneje. Višja prodajna cena ne gre v prid družbe, temveč prodajalcu in ne uvidimo, zakaj bi se pod pretvezo narodnega društva okoriščali privatniki.

m Odlikovanje mariborskega škofa. Beograjska »Epoha« poroča, da je mariborski knezoškof Miha Napotnik odlikovan z redom sv. Save I. razreda.

m Nalezljive bolezni v Mariboru. V Mariboru se širijo zadnje dni epidemije bolezni. Tako je obolelo več ljudi na tifusu in španski afirizenci, med otroci pa se širi neka očesna bolezen.

m Prva plesarska in lakirarska pomočnica v Mariboru. Pred izpraševalno komisijo za vajeniške izpite v Mariboru je napravila v plesarski in lakirarski stroki izpit tudi učenka gđ. Marija Vergles, hčerka znanega mariborskega mojstra g. Verglesa. Mladi pomočnici, ki menda ni le prva ženska v Mariboru, ki se je posvetila temu poslu, ampak najbrže tudi v Jugoslaviji sploh, želimo obilo uspeha.

m Trgovski ples danes 14. t. m. v Götzovi tovarni obeta biti — sodeči po zanimanju — ena najprijetnejših in najlepših prireditelj letošnjega predpusta. Skrbljivo je, da pride vsak udeležnik na svoj račun, tako plesalci, katerim bode igrala polnoštevilna vojaška godba skoro brez presledka, kakor tudi neplešalci, katerim bodo postregle naše dame v vsakovrstnimi priborji, posebno pa s prav dobro kapljico. Del čistega dobčka je namenjen gremijalni trgovski nadaljevalni šoli. Opozarjamo še, da je začetek točno ob 20. uri. Vstopnice se dobe samo pri blagajni, katera se odpre ob 10. uri. Vstop je dovoljen le proti vabilu, ki se dobi še v trgovini Baloh in Rosina na Grajskem trgu.

m Ljudske knjižnice so se zopet spomnili njeni stalni podporniki; plačilni natakari Lipce iz kavarne »Central«, magister Benkovič (daroval 6 Cankarjevih knjig), Lesna družba »Drava« (darovala deske za omare) in tverda Pinter & Lenart z zneskom 400 K. Prosimo daljnih prispevkov, ker nam vsled naraščajočega števila izposojevalcev že primanjkuje knjig in bi nam bile torej zlasti knjige, ki bi jih ev. tudi radi plačali, dobrodošle. — Vodstvo.

m Pretéklo soboto so naši akademiki znova dokazali, da jim gre prednost pri prirejanju elitnih plesov. Vse občinstvo, ki je poznalo dvorano kot zamenjano in nerodno, ki je ustrezala le še kakim političnim prireditvam, se je ta večer začutilo presenečeno in takoj vzljubilo umetniško-intimno občutje, ki je vladalo v dvoranah. Preko vseh starih veseljenih dekoracij je vplivalo preprosto a okusno okolje samo na obiskovalce brez bršljana in smrečja in zlivalo v rdečkasto svetlobno morje melodijo zdrave erotičnosti vseli onih mladih ljudi, ki so se vrtili pod njenim barobnim nebom. Večer ni končal z beznjiškimi marseljezami, temveč zvenel v visoko pesem zdrave in lepe mladosti, ki ne oskrni ne duha ne telesa, temveč išče v njihovi neomadeževani združitvi smisel vse lepote njenega bitja.

m Predavanje. Jugoslovenska Matice in Mariborsko slovensko ženstvo vabita k velikemu manifestacijskemu zborovanju, ki se vrši dne 15. jan. t. l. ob 10. uri predpoldne v Narodnem domu. Govoril bo slepi kapetan g. Lujo Lovrič o temi: Naši davni neprijatelji. V ponedeljek, dne 16. t. m. ob 20. (8.) uri zvečer predavanje istega govornika. Iz prijaznosti sodeluje tudi moški zbor Glasbene Matice. Da se krijejo stroški, je za to predavanje vstopnina: I. sedež 5 Din., II. sedež 2.50 Din., III. sedež 1 Din., IV. sedež 0.50 Din. Kdor je le enkrat slišal slepega govornika, ga ne bo nikdar pozabil. Zato: Slovenci vsi k predavanju!

m Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem cenj. narodnim damam za njihov trud, in delo ob priliki društvenega plesa, vsem p. t. trgovcem in drugim ljubiteljem akademske mladine za prejeto darila bodisi v denarju ali blagu. Dalje vsem onim, ki so društvu pomagali z dejanjem, nasvetom ali v kateremkoli drugem oziru. Slednjič vsemu drugemu cenj. občinstvu, katero je s svojim posetom pripomoglo k tako lepem moralnem in finančnem uspehu.

m Tarifa za izvoz fekalij v sodih po gospodu Josipu Nendlu je mestni magistrat mariborski zvišal od 1. jan. 1922. dalje za sod z vsebino 100 litrov na Din. 6, z 200 l na 6.75 Din., z 300 l pa na 8 Din.

m Knjiga »Politička ekonomija« se nahaja v našem uredništvu, gospod ki je izgubil se poziva, da jo pride iskati od uradnimi urami!

m Državni vpokojenci, ki so pristopili k Društvu jugoslovenskih državnih uslužbencev v Mariboru, se vabijo k izvanrednemu občnemu zboru dne 16. t. m. v ponedeljek ob 18 (6) uri v porotno dvorano okrog sodišča. Ker se bodo reševala v prid vpokojencev zelo važna vprašanja, pridite vsi in vzemite s seboj društvene izkaznice, ker drugače ne bo vstop dovoljen. Vpisani člani, kateri še nimajo izkaznic, naj jih dvignejo pri g. Drevenšku v Ciril Metodovi ulici št. 18.

m Velika kavarina. Ob 17. uri popoldne čajanka s koncertom v »Klubbaru«.

m Mariborska sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 13. t. m., se je pripejalo 64 prašičev. Cene so bile sledeče: Mladi prejšnji 5—6 tednov stari komad K 300—400; 6—8 tednov stari 500 do 600 K; 4—6 mesecev stari 800—900 K; 8—10 mesecev stari 1500—1600 K; 1 leto stari 2500—3000 1½ leta stari 4000 do 4500 K; pol pitane svinje 1 kg. žive teže 30—41 K; plemenske 30—32 K.

Vtisi s sovjetskega kongresa v Moskvi.

V »Prager Presse« objavlja J. E. Šrom svoje vtise z IX. sovjetskega kongresa v Moskvi. Ker je bila ruska vlada te dni prvič poklicana k zborovanju evropskih držav, dasiravno se ni priznava de jure, in ker se bo na veliki mednarodni konferenci mnogo razpravljalo o ruskem vprašanju, prinašamo citirani članek v pravodu:

Na kongresu ni govorila nobena ženska. Aleksandra Kollontaj je bila samo tolmač za japonske ameriške in nemške odposlance. To je bil v teh šestih dneh prvi slučaj, da se je slišala ženska beseda. Izgleda, da se žena v sovjetski Rusiji itnaka iz javnega življenja in se koncentrira pri delu III. internacionale. Niti Kollontaj, niti Balabanova, Ulanova, Potijeva, Čudskaja itd., niso našle primerne trenutka, ko bi stopile pred zborovalce. Prireditelji kongresa so popolnoma prezrli žene ali pa jim določili čisto neznačajno vlogo — stenografistinj. In vendar je nudilo zborovanje toliko trenutkov, ko bi mogla nastopiti žena. Med delegati je bilo čez 100 žensk, radi tega si tem težje razlagamo njihovo pasivno vlogo. Revolucionjski ogenj je v ruski ženi ugasnil, težki položaj Rusije ji nalaga neprimerno težje in odgovornejše naloge kot so politične. Res je, da ni ruska revolucija pokazala nobene v resnici velike žene. Ali je to njena slabost ali dobra stran?

V sovjetski Rusiji so tri popularne osebnosti: Lenin, Trockij in poveljnik prve topniške armade Budjanyj. To se je moglo konstatirati tudi po tem, kako dolgo so ploskali tem trem osebam. V Moskvi je nastal celo spor o tem ali so ploskali Leninu delj kot Trockemu. Vprašanje pa lahko hitro rešimo, če presodimo govor obeh voditeljev po njihovi obliki in vsebini. Aplavz po govoru Lenina je bil spontanejši, zato pa so Trockemu ploskali bolj vzdržljivo, militaristično. Vendar je pa bil govor Trockega, zlasti proti komeu, mnogo prijetnejši, kakor Leninov. Lenin je sklenil svoj govor z besedami o reformi čezvračjake in o čvrsti zvezi med delavci in kmeti. Trockij pa s krepkim pozivom na rdeči meč in z izjavo, da bo ta meč leta 1922., če nastane vojna, lažje razširil ruske meje, kakor pa jih skretil. Komunisti so s svojim burnim aplavzom posvedočili samo to, da so dobri ruski patrioti. Kdo ve, če ne bo na bodoči evropski konferenci pri ruskem obračunu z Evropo figurirala zahteva Miljukova: »Carigrad in morsko ožino!« Treba pa je lojalno ugotoviti, da Lenin po svojem nastopu, gestah, govoru ne strmi po popularnosti. Trockij že nekoliko bolj očituje to težnjo, kar se da sklepati po njegovem temperamentnem nastopu in čemur mnogo pripomore tudi njegova sedanja služba. Najbolj pa se je opazala ta poteza pri Budjanyju, ki s svojim trdim kosaškim nastopom, skrbno negovano brado in brezhibno uniformo konjeniškega častnika ni kazal ravno preveč revolucionarskega duha. Sicer so vsi voditelji sovjetske Rusije po svojem nastopu zelo priprosti ljudje in po-

njišovem vedenju bi se nikakor ne dalo soditi, da imajo tako silno oblast. Tudi njihov jezik in način njihovega mišljenja priča, da potekajo naravnost iz globin ljudstva.

Ta črta se kaže posebno še na predsedniku vsruskega izvrševalnega odbora Kalininu. Majhen možič z brado, ki pohrusta glas »rrr«, bivši muzik, ki še sedaj v času poletnega dela na polju zamahuje koso ali ravna s plugom, bi ne bil nikdar »vsruski predsednik«, če bi ne bilo sovjetske vlade in če bi ne umrl prvi predsednik Sverdlov. O Kalininu veljajo besede starega kneta Golovina: »Star sem že, tri carje sem preživel: osvoboditelja, mironosca in vinskega kupeca. In kaj sem imel od njih? Sedel sem pri peči s ščurki. In sedaj! Nastopila je sovjetska vlada. Glejte, sedaj sedim v predsedstvu kongresa, za mizo, v velikem gledališču. Vse to nam je prinesla sovjetska vlada. Ne samo, da nam je dala zemljo, marveč nam je odprla tudi svet«.

(Dalje prihodnjic.)

Ptujske vesti.

. Boljševiški štajercijanec. Okrajno glavarstvo v Ptuj je za novi odsek finančne kontrole pri Sv. Miklavžu v Slovenskih gorah zaseglo popolnoma prazno hišo Franca Schefa, med vojno silno obogatelega nemčurja, ki še vedno sanja o Avstriji ter se navdušuje za Karla. Schef pa se ni hotel vdati. Vsled tega je županstvo s pooblastilom okr. glavarstva ob asistenci orožnikov s kovačem odprlo zaklenjena vrata. Schef je gledal ta prizor iz svoje druge poleg stoječe hiše in ko je videl, da so se vrata vdala, je pridivil kakor besen ter pričel zmerjati orožnike in finančne organe z boljševiki. Poleg tega da trpi splošno radi svoje nemčurske trme, ga čakajo za to zmerjanje javnih organov občutne posledice pred kazenskim sodiščem. Značilno za tega človeka je tudi, da je iz prazne, čeprav skoro nove hiše snel ter skril vsa okna ter zatolkel železne oknice.

. Novo vino, ljubosumnost in — škarije. Mladi sin tukajšnjega gostilničarja Weissensteina ima že več časa ljubavno razmerje z neko ne več prav mlado gospo Kranje, katere mož živi nekje na Madžarskem. Kljub temu pa se mu je zalotelo te dni še po mladi natakariji gostilne Peserl. Pri tem pa je prišel v navskrižje z njenim ljubimcem Pintaričem. Pod pezo prevelike množine zavzitega novega letošnjega vina se jim je v ponedeljek ljubosumnost razvnela tako močno, da je prišlo med njimi, to je med mladim Weissensteinom, tekmečem Pintaričem in užaljeno gospo Kranje na javni ulici do pravečatega boja. Ker je imel Weissenstein pred seboj »premoč« je bil hudo tepen, Pintarič in Kranjeva sta ga obdelala s pestmi in s škarijami tako močno, da je moral precej hudo ranjen v posteljo. Pintarič in Kranjeva pa se hladita v zaporu. To je »idilična« slika iz »nemškega« Ptuja.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 14.: »Gold«. Abon. C.
Nedelja 15.: Popoldne ob 15.: »Ode«. Ljud. predstava. — Zvečer ob 20.: »Mam'zelle Nitouche«. Izv. abon.

—o—
Dramatična šola Nar. gledališča. Pouk dramatične šole se vrši v ponedeljek, dne 16. januarja točno ob 19. uri

Izpred sodišča.

Tatvina gonilnega jermena.

V noči od 24. na 25. aprila 1921 je bil ukraden v tovarni za dušik v Rušah 16 m dolg in 40 cm širok gonilni jermen v vrednosti 27.600 K. Storitve dolgo ni bilo mogoče priti nasled: Ze od vsega početka je bil osumljen elektrik Franc Mernik, dokazati pa se mu ni dalo nič ter je bila kazenska postopanje zoper njega ustavljeno. Končno pa je orožništvo vendarle prišlo Francu Merniku na sled. Zasačilo ga je namreč v noči od 11. na 12. oktobra, ko je nesel s pomočjo nekega svojega tovariša ukradeni jermen iz kopalne utice pri tovarni za dušik, kjer je bil do tistega časa pod streho skrit, mimo

Scherbaumovega mlina v Bistrici v smeri proti Mariboru. Mernik se je namreč s svojim tovarišem dogovoril, da ta jermen skupno prodata na Hrvaškem in dobiček delita. Izplačati pa bi morala prej, predno odneseta jermen, 4000 K neki osebi, katere Mernik ni hotel imenovati.

Ker je bil strojnik tovarne za dušik Andrej Hostniker takrat, ko sta v noči od 11. na 12. oktobra Mernik in njegov tovariš spravljala iz skrivališča kopalne utice, navzoč, ne da bi ju ustavlil in ovadil in ker je imel Hostniker tudi v tisti noči službo, ko je bil jermen ukraden in ker 69 kilogramov težkega gonilnega jermena ena sama oseba ni mogla ukrasti, se je sumilo, da je on bil soudeležjen tatvine in da bi se njemu moralo izplačati 4000 K.

Mernik in Hostniker sta bila obtožena tatvine. Tajila sta oba in je Mernik trdil, da je za skrivališče jermena slučajno izvedel od nekkih bivših ruskih ujetnikov. Kljub temu je bil Franc Mernik obsojen na 5 mesecev težke in postrežne ječe, Hostniker pa je bil vsled pomanjkanja dokazov oproščen. Vprašanje glede tatinskega tovariša je torej ostala nerešena.

Potovanje na Mont Everest.

Kakor so poročali listi, se je v začetku lanskega poletja podala družba znanstvenikov na Himalajsko pogorje v Aziji, da spleza na vrhunec goskega kralja Everesta. Gora Everest je najvišja na vsem svetu in doslej se še ni rodil človek, kateremu bi se bilo posrečilo dospeti na njen vrhunec. Tudi sedanjí poskus je spodletel, kljub vsemu groznemu trpljenju in prizadevanju udeležencev. Ekspediciji je načeloval polkovnik Howard Bury. Plezanje proti himalajskim gorskim velikanom se je začelo 14. junija, do najvišje točke, katero so dosegli, so prišli 3. septembra in nad njimi se je dvigal 6000 čevljev v zrak gorski velikan in molče rogali človeškim črvom, ki gledajo onemaglo proti njegovim nedostopni kroni.

Dva člana družbe sta dospela do višine 23.000 čevljev, naprej nista mogla več, vrhunec Everesta se je pa dvigal skoro navpično, malo manj kot dve milj visoko nad njunima glavama. Vsa skupina je bila do smrti izčrpana. Pljuna niso hotela več delovati, hrana v želodcu je ostala taka kot je dospela, kajti prebava je odpovedala svojo službo. V glavah jih je tiščalo, kakor da se jim hoče razcepiti, oči so bile nabrekli in izbuljene, kakor da hočejo skočiti iz svojih jamic. Naprej ni bilo več mogoče iti. Tako se je izkazalo, da je brezprimere težje dospeti na Everest, kot na severni ali južni tečaj. Raziskovalci zemeljskih tečajev potujejo po neizmer, njih ledenih planjavah, to je po ravnem, možje, ki so hoteli priti na Everest, so morali plezati preko ostrega, po nekod navpičnega skalovja, preko gladkih ledenikov, v tako redkem zraku, da ni bilo mogoče dihati in v mrazu, ki je sličil polarnemu. Preračunjeno je, da mora na vrhuncu Everesta znašati temperatura 60 stopinj Fahrenheita pod ničlo.

Nekateri strokovnjaki pravijo, da se človeku nikdar ne bo posrečilo dospeti do vrhunca, udeleženci zadnje ekspedicije pa pravijo, da se bo to dalo doseči, toda oni, ki se bodo podali na to strahovito pot, bodo morali biti skoro nadljudje, najizbranejši korenjaki, ki si upajo pretrpeti vse. Geografska družba v Britaniji išče sedaj po vsem svetu take korenjake. Šest mož se potrebuje za to delo. Ti morajo biti popolnoma zdravi in močnejši kot tisti, katere se je izbralo pri dosedanjih ekspedicijah. Pljuča morajo biti takorekoč železna, da ne bodo prehitro občutila silnih in strašno mrzlih viharjev. Zmožni morajo biti prenesti vse mogoče težave in kljub temu morajo znati prenašati pomanjkanje kisika, katerega je v redkem zraku tako malo, da je skoro nemogoče dihati. Krvno kroženje bo moralo biti pri njih močno. Morali bodo biti zmožni stradanja, nositi sami opremo in živila, kajti indijski domačini in živali ne morejo živeti v taki višini. »Take rabimo«, je rekel Francis Younghusband, predsednik omenjene geografske družbe, ki bodo zamogli pre-

nesti strahovite ledene viharje, ki divjajo na tisti dve milj dolgi zadnji poti po gorskem grebenu, ostrem kot nož.

Mnogo krasnega je videla sedanja ekspedicija. Našla je ptice, ki zamorajo živeti samo v silnih višavah; našla je čudovite gor. cvetlice, briljantno vijolične in škrlatno rdeče barve. Do vrha Everesta je edino ena pot mogoča, vse druge strani so popolnoma nedostopne. Ta se nahaja na severovzhodni strani. Na vzhodni strani se nahajajo 10.000 čevljev visoke ledene stene. Na južni strani so velikanski prostori napolnjeni s sipo, drobnim peskom, v katerem se človek pogreze kot v močvirju. Ako stopi človek na tak pesek, se začne polagoma pogrezati in ne more se rešiti, če ni tovarišev, ki bi mu vrgl vrv, da ga potegnejo ven. Na zapadni strani so 15.000 čevljev visoke ledene stene, preko katerih ne more nobeno živo bitje in ravno tako je na severozapadni strani. Na severu so prav tako visoke navpične skale. Edino ena možna pot je in še ta pelje po dve milj dolgemu robu, ki je oster kot nož in strahoviti prepadi na obeh straneh.

Marsikdo bi vprašal, zakaj bi se ne uporabilo aeroplanov, saj je nedavno neki aeroplan dosegel višino 36.020 čevljev. Odgovor na to je, da bi strahovite gorske nevihte, ki neprenehoma razsajajo okoli vrhunce gore, zdubile aeroplan mnogo prej, kakor pa bi došel do one višine.

Voditelj ekspedicije pripoveduje, kako so zapustili trdnjavo Tuik-Pzong, ki se nahaja v vzhodni gore okoli 14.000 čevljev nad morjem, v kateri živi ljudstvo in se vdaja svojim čudnim verskim ceremonijam. Ti prebivalci smatrajo goro Everest za »stroho sveta«. Pot pelje preko prelaza Tuiki, ki je visok 17.000 čevljev in potem zopet dohiti do gorskega močvirja, v katerem je ekspedicija izgubila mnogo tovarne živine. Ob bregu gorske reke so korakali naprej deset milj. Od tam dalje ni bilo več mogoče radi sipe (peska). Tukaj je začela baš tista divja in grozna pošena nevihta, ki je prenašala na stotine ton peska po zraku in zandar so rekli, da je zdaj »najvarnejše« iti preko reke na drugo stran, ker svaže nanešeni pesek ni tako nevaren in vzdrži človeka na površju, če je dovolj previden. Potovati so morali z očali in maskami na obrazu, drugače bi si zadejali pljuča s peskom. Več domačinov se je v viharju izgubilo.

Naslednji dan je skupina prvič zagledala gorskega velikana, polkovnik Bury pripoveduje o tem:

»Ravno pred mrakom smo zagledali na zapadu krasen gorski vrhunec, kateremu pravijo domačini »Comouris«, kar pomenja »Boginja turkiznega vrhunce«. Nismo bili prav gotovi, če je to Everest. Naslednje jutro smo ga natančno ogledali in preji končno do zasljučka, da je Everest. Stal je čisto ločeno in se veličastno dvigal proti nebu. Sodili smo, da je kakih 50 milj oddaljen. Petdeset milj dolga pot nas je čakala, da pridemo do njega. Drugi dan so nadaljevali po pot na strmini in prešli gorsko jezero, katerega voda je izgledala turkizno modra. Dospeli so do višine 10.000 čevljev in začutili radi premajhnega zračnega pritiska glavobol. Pred seboj so vzrli tri velikanske ledenike, ki so prihajali iz treh strani in se 400 čevljev nižje združili v enega. Pot je vodila navzgor in se potem znova obrnila navzdol. Pred njimi se je nahajala gorska dolina kakih 3000 čevljev globoko pod njimi. Po dolini so cvetele gorske astre in še razne druge cvetlice. Naslednji dan so dospeli do 11.000 čevljev visoke, skoro navpičnih sten vrhunce Makalu. Naprej niso mogli, zato so šli okoli, da najdejo pot na drugi strani. Prišli so do čudne doline.

»Ta dolina«, pravi polkovnik, je vsa vlažna radi magle. Obrašena je z brinjem, gorskimi jesenom in vrhjem. Prav do tega zelenja se stezajo gladke ledene strmine ledenikov. Iz te doline je mogoče krasno videti goro Makalu, lepše kot Everest, ki je predaleč, da bi bil videti večji. Na obeh straneh se nahajajo pečine črnega kamna, ki so tako strme, da ni na njih prostora za sneg ali led. Potovali so naprej po dolini toliko časa, da so dospeli prav do vzhodja očake Everesta, toda njegova glava se je dvigala še vedno 13.000 čevljev nad njimi. Naprej niso mogli, ker pred nji-

mi je stala navpična stena visoka več nego 10.000 čevljev. Iz skupine se je izbralo dva najmočnejša (Bullocka in Mallorya), ki sta se podala sama naprej, da najdeta pot. Povrnita sta se in izpovedala, da sta dosegla višino 23.000 čevljev in opazila pot, koder bi bilo mogoče dospeti do vrhunce Everesta. Bila pa sta tako izčrpana, da nista bila več za nadaljno pot. Ostala skupina je poskušala dospeti k svojemu cilju po drugi strani. Dosegla je višino 19.500 čevljev. Na obeh straneh njihove poti so kipele proti nebu črne skale ali so pa nad njihovimi glavami viseli velikanski ledeniki. Ogromni kosi ledu so se neprestano trgali in bobneli navzdol v prepade. Toda njihova pot, ki je v začetku obetala biti prava, se nenadoma obrne navzdol in končno jo zapre še navpična neprehodna pečina. Ekspedicija ni našla nobene poti in morala se je žalostno vrniti. — Preostala je samo ena pot, tisti dve milj dolgi ostri in skrajno strmi greben.

Bilo je jasno, da bo treba nenavadno močnih mož, ki bodo zamogli prepotovati preostalih 600 čevljev navzgor. Na vrhu gore Everest je zrak tako redek, da bi človek dobil tam le eno tretjino kisika kot ga rabi, ko živi v dolinah. Človek se zamore prilečiti taki redkosti, kar je najboljši dokaz da živijo Tibetanci 15.000 čevljev nad morjem in so zdravi, dočim pa navadnega Američana trga glavobol, ko potuje preko Rocky pogorja v Združenih državah, ki je 14.000 čevljev nad morjem. Narava sama poskrbi v tem oziru za človeka. Čim več krvnih teles ima človek v svoji krvi, toliko več kisika dobi. Ta krvna telesa so tiste posodice, ki zajemajo iz zraka kisik. Gorski prebivalec v Tibetu ima osem milijonov krvnih teles v vsakem kubičnem milimetru krvi. Človek, ki živi poleg morske obale, na pol milijonov. To je delo narave. Poleg vsega tega se nahaja še nevarnost pred plazovi. Sneg je na Everestu radi hudega mraza tako suh, da je treba le malo pihniti, pa se začne vsipati in napravi se iz tega plaz, da ga je slišati petdeset milj daleč. En nepreviden korak prvega plezača, pa lahko napravi plaz, ki bo pobral s seboj celo ekspedicijo in jo pokopal v prepadih. In končno še ultravijolični žarki. Solnčni ultravijolični žarki so na gori Everest tako hudi, da napravijo take opekline na človeka kot radijevi ali Roentgenovi X-žarki.

Nova ekspedicija se bo podala na pot prihodnje leto.

Sokolstvo.

o Radi predavanja dobrovoljca Kapetana Lovriča se v ponedeljek, dne 16. t. m., telovadba vrste starejših bratov mariborskega Sokola ne vrši. Nadomesti se ta telovadna ura v sredo, dne 18. t. m. ob običajnem času.

o Jugoslovenska Sokolska Matica vabi na pristop. Ker priglasni rok kmalu poteče, naj se prijave čim prej izvršijo v Sokolovi društveni sobi v Narodnem domu v uradnih urah: ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od pol 10. do 11. ure.

o Ugodnosti ob vsesokolskem izletu bodo uživali po sklepu Jugoslov. Sok. Saveza le oni člani in članice, ki plačajo članarino in druge pristojbine najkasneje do 31. marca t. l. Kdor hoče tedaj iti na ljubljanski zlet ter tam imeti razne prednosti, naj izvrši svojo obveznost do društvene blaginje čim prej. — Sokolsko društvo v Mariboru.

o Mnogo bratov in sester se je priselilo v zadnjih časih v Maribor. Ker je po saveznih pravilih ob preselitvi dolžnost članstva, priglasi se v novem kraju najkasneje 6. dnov po prihodu pri tamošnjem sokolskem društvu, sicer se izgubi pravica do nošenja znata, opozarjamo vse one na ta opomin, ki se jih tiče. Naj čim prej store, kar velja sokolska zavesti. — Sokolsko društvo v Mariboru.

Kultura in umetnost

o Lastnikom domačih umetnin. Sirom slovenskih krajev se nahaja tudi v zasebni lasti mnogo umetnin (slik, risb, plastik itd.), ki so jih v teku stoletij ustvarili domači upodabjalci. Društvo narodna Galerija v Ljubljani, lastnik istoimenskega razstavnega za u-

metnine, namerava o veliki noči letos v Ljubljani prirediti umetniško razstavo, ki ti naj predmetoma ponazarja, kako se je v nas tekom stoletij razvijala upodabljajoča umetnost. Ker v to potrebna gradiva ne more v dovoljni meri znesti zgolj iz javnih zbirk in hranišč, prosi zasebne lastnike tem potem, naj ustrezajoč kulturni nameri dobrohotno po dopisnici sporoče, katere domače umetnine hranijo in bi bili voljni, proti jamstvu za točno vrnitev nepoškodovane umetnine ter na trošek društva prepustiti Narodni galeriji zgolj za dobo nameravane historične razstave. Obvestila se naj pošljejo na naslov: Narodna Galerija v Ljubljani.

o Književna produkcija v Beogradu. V Beogradu se je književna produkcija po vojni silno razvila, kar je razvidno posebno že iz tega, da je samo knjižarna Cvijanović izdala v tem času 90 novih knjig, deloma prevodov iz tujih slovstev, deloma pa izvirnih domačih del.

o Tri nove pesmi Aleksandra Bloha. Berlinski ruski list »Rale« prinaša v eni svojih zadnjih števil tri doslej še ne-natisnjene pesmi mladega in zelo nadarjenega ruskega pesnika Aleksandra Bloha, ki je umrl pred dobrimi šestimi meseci. Te tri nove Blohove pesmi bodo izšle tudi v »Severnem almanahu«, katerega izdaja Grzešin.

o Iz življenja Saint-Saensa. Morda se bo kdo začudil, če izve, da je slavni in morda tudi največji francoski komponist Saint-Saens umrl popolnoma osamljen in od vseh zapuščen. Toda, to ni nič čudnega, če pomislimo, da je slavni komponist imel že od mladih nog navado živeti na pustolovski in pokraten način. Posebno hrepenenje je imel do potovanja in se je pojavil sedaj na Ravieri, sedaj v Alžiru, potem naenkrat zopet v Kahiru ali kje drugje, vedno v najstrožjem inkognitu in ogibajoč se ljudi in družbe. Osobito rad je imel cigane ter z njimi često posedal v gostilnah, se z njimi pogovarjal in prepiral, ter tudi igral včasih na najbolj razglašeni klavirjih odločke svojih znamenitih skladb. Še potem v pozni starosti osemdesetih let se ni mogel odvaditi pustolovskemu načinu življenja ter se sprijaznil z dostojnim mestnim življenjem. Vse pohištvo, slike in umetniške spomine, ki so polnili njegovo stanovanje v Parizu, je poklonil gradu Dieppe, ki je spravil vse te stvari v nek svoj mračen muzej, dočim se je sam podal zopet med svet, v svoje staro pustolovsko življenje.

Gospodarstvo.

Borza 13. januarja.

Curih, devize: Berlin 2.65, Newyork 5.16, London 21.76 Pariz 41.55, Milan 22.20, Praga 8.20, Budimpešta 0.82, Zagreb 1.66, Varšava 0.17, Dunaj 0.16 1/2, avstrijske žigosane krone 0.9.

Zagreb, devize: Berlin 152-157, Milan 1250-1255, Bukarešta 213-220, London 1210-1220, Newyork kabel 292, cek 285-290, Pariz 2370-2410, Praga 472-475, Svica 5600-5700, Dunaj 4.20-4.30, Budimpešta 46.75-47.50; valute: dolar 282-285, av. krone 4.50, češke krone 460-470, fubliji 20-25, 20 K v zlatu 980-1050, funti —, franki —, napoleoni 980-1020, marke 149-152, leji 220, lire 1240-1255, madžarske krone 45.

Sport.

o Sportna veselica v Ptuj. Ptujski sportni klub priredi dne 11. februarja svojo prvo sportno veselico in sicer v ptujskem Društvenem domu. Predpriprave so že v polnem toku in kakor vse kaže, bo ta prireditev ena najlepših v letošnjem predpustu. Pri veselici bo igrala železničarska godba v Mariboru. Postavljeni bodo tudi paviljoni, pri katerih bo vsak dobil, česar si bo želel. Tudi v posebni sobici bo preskrbljeno za posebno zabavo. Povabljeni in po njih vpeljeni gosti se naprošajo, da pridejo v sportni ali promenačni obleki. Narodne noše dobrodošle! Čisti dobicek te prireditve se uporabi za pripravo igrališča ter za nakup igralnih predmetov. V tekočem letu bo gostil klub nogomet pred vsem, tenis, plavanje, veslanje itd. Dolžnost povabljenih in po njih vpeljanih gostov je, da se te krasno obetajoče prireditve udeležijo in s tem pokažejo, da tudi Ptujčani razumejo čemu in kaj je sport.

Koroške vesti.

Nemški poštarji zadržujejo slovenske liste. V velikovškem okraju naročniki ne dobe slovenskih listov po več časa, le tu in tam se kakšni številki »pomotoma« posreči, da pride na svoj naslov. Posebno piko imajo nemški poštarji na »Koroškega Slovenca«, ki izhaja na Dunaju. Naravno je, da naši ljudje teh listov, katerih ne dobe, tudi več ne naročajo. Delo šovinističnih poštinskih uslužbencev tako torej ni brez posledic. Proti temu so se naši Korošci že nešteto krat pritožili, toda zaman. Intervenirala sta tudi že oba slovenska koroška poslanca, pa tudi brez uspeha. Ali res ni pomoči proti temu zločinstvu?

Prosvetno delo v Selah. V Selah so priredili na Štefanovo lanko leto igre »Na betlehemskih poljanah«, ki je uspela prav dobro. Ob tej priliki je ljudstvo jasno pokazalo, da si želi čim več takšnih prireditev. Za predpust se pripravljala nova igra veseliga značaja. Igre so važne za prebujo narodne zavesti povsod, osobito pa še v našem zaslužjenem Korotanu; radi tega bi bilo dobro, da bi se gojile v izdatnejši meri povsod, kjer je količjak predpogojev za to.

Most čez Dravo pri Lipici so začeli te dni končno enkrat popravljati ter graditi deloma na novo, kolikor je bil od svoječasnih bojov razstreljen.

Smrtna kosa. V Lipici ob Dravi je umrl tamkajšnji dolgoletni učitelj Koch.

Izobraževalno društvo v Železni Kaplji si je izvolilo na Štefanovo lanko nov odbor. Društvo nabira sedaj nove člane ne le med Slovenci v Železni Kaplji, ampak tudi v Obirski in Rebrčah. Uredilo si je tudi knjižnico ter pridno izposoja slovenske knjige in to vsako nedeljo od 11.-12. ure.

Partija štev. 29.

Mojsterski turnir Haag 27. okt. 1921.

Španska partija.

Beli: Marco. Crni: Aljehin.

1. e 2—e 4	e 7—e 5
2. Sg 1—f 3	Sb 8—c 6
3. Lf 1—b 5	a 7—a 6
4. Lb 5—a 4	Sg 8—e 7

(V zvezi s prihodnjo potezo manj vredna varijanta.)

5. Sb 1—c 3	g 7—g 6
6. d 2—d 4	Lf 8—g 7
7. d 4—e 5	Sc 6—e 5
8. Sf 3—e 5	Lg 7—e 5
9. Lc 1—h 6	

(Ze stoji beli bolje.)

c 7—c 5	
10. La 4—b 3	b 7—b 5
11. Lb 3—d 5	Ta 8—a 7
12. Dd 1—f 3	Se 7—d 5
13. Sc 3—d 5	d 7—d 6

(B-kmeta vzeti se niti Aljehin ne upa.)

14. c 2—c 3

(V poštev pride 0—0—0.)

f 7—f 5

15. Lh 6—f 4

(Omogoči črnemu 0—0, zato je bilo bolje 15. h 2—h 4.)

16. 0—0	Ta 7—d 7
	(Naenkrat stoji črni zelo dobro.)

17. Ta 1—d 1	Lc 8—b 7
18. Tf 1—e 1	f 5—e 4
19. Te 1—e 4	Td 7—f 7

(S 19. Le 5—d 4 bi črni dobil kvaliteto.)

20. g 2—g 3
 Tf 7—f 5 |

(Dd 8—a 8 21. Df 3—d 3 Tf 7—f 5 bi dobilo hitro in brez truda.)

21. Df 3—e 2	Lb 7—d 5
22. Td 1—d 5	Dd 8—a 8
23. c 3—c 4	Le 6—f 4
24. Td 5—f 5	g 6—f 5
25. Te 4—f 4	

(Sedaj si je zopet beli opomogel.)

Tf 8—e 8	
26. De 2—d 2	Te 8—e 5
27. Tf 4—h 4	Da 8—d 8

28. f 2—f 4 Te 5—e 6
29. Dd 2—d 5 Dd 8—f 6
30. Th 4—h 5

(Deplacira stolp popolnoma. S 30. c 4x b 5 a 6x b 5 31. Dd 5 a 8+ bi beli dalje iskoriščal svojo boljšo pozicijo.)

Df 6—d 4+
31. Kg 1—f 1 Dd 4x d 5
32. c 4x d 5 Te 6—f 6
33. Kf 1—e 2 Kg 8—g 7
34. Th 5—g 5+ Kg 7—f 7
35. Ke 2—e 3 h 7—h 6
36. Tg 5—h 5 Kf 7—g 6
37. Th 5—h 4 h 7—h 5

(Beli stolp je sedaj zaprt, s tem je partija zgubljena.)

38. h 2—h 3 Tf 6—f 7
39. g 3—g 4 Tf 7—h 7
40. g 4x f 5+

(Na 40. g 4x h 5+ sledi Kg 6—h 6 in na 40. Th 4x h 5 dobi Th 7x h 5.)

Kg 6x f 5
41. Ke 3—d 3 Kf 5—g 6
42. f 4—f 5+

(42. Kd 3—e 4 Th 7—f 7.)

Kg 6x f 5
43. Th 4—e 4 Th 7—g 7

Beli se uda.

(Po „Tijdschrijt“).

Match Maribor-Zagreb. Zagrebški šah. klub je poziv mariborskega šah. kluba sprejel. Čas in kraj matcha še ni določen, najbrže pa se bo match vršil v Celju in na isti način, kakor je bil aranžiran match Celje-Maribor.

Iz šahovskega sveta. Za prihodnji mesec se pripravlja match Aljehin-Rubinstein.

Iz Carigrada.

Minuli sta že dve leti, odkar obstoja dvojna Turčija: vidna in nevidna. Vidna Turčija je sultanova, nevidna Turčija pa vlada Kemal-paša. Prestolnica prve je Carigrad, druge pa Angora. Če pride tujec v Carigrad, niti od daleč ne more opaziti političnega življenja Stambula. Mesto je polno tujcev, trgovina je živahna in restavracije so napolnjene, osobito na Peru. Tu se vidi med razkošjem največja beda ruskih beguncev, katerih je ob Bosporu nastanjenih na tisoče. Toda nikjer niti sledu politične nervoznosti. Na »čaršijah« pušijo Turčini iz svojih čibukov ter se mirno razgovarjajo o vsakdanjih stvareh. In ravno to je zanimivo in nerazumljivo, ker je znano, da je Carigrad središče nacionalistične propagande, katero vodi po skrivnih potih sam Kemal-paša. In vse to se godi vspricho antantne vojske.

Sultan je v Carigradu edina priljubljena oseba, toda figura brez političnega vpliva. Njegov dvor je obkrožen od Kemalistov ter popolnoma brez moči v borbi zoper angorske propagatorje.

Dasiravno pa se dozdeva tujcu Carigrad na zunanje mesto miru, so vendar v njem politične strasti tako vzkipele, da je rojenemu Turčinu nemogoče ostati v boju za prvenstvo Carigrada in Angore v nestranskarski rezervi. V turškem bazaru je nek hodža s turbanom. Tu se pričinja pravi carigrajski roman. Ta hodža je v resnici preoblečen polkovnik iz Angore. Za delavnico, v kateri navadno sedi, se nahaja tajni hodnik, ki pelje do neke votline, kjer je vhod v podzemlje Carigrada. Ta

pot vodi do generalnega štaba carigrajskih nacionalistov. Ta hodža je duša in voditelj carigrajske nacionalistične propagande, a nikdo ga ne sme prijeti, ker vsi verujejo, tudi Francozi, Angleži in Italijani, da je Mohamedov svečenik.

Onim, ki so se v Carigradu že udomačili, je dobro znano, da se angorska vojska večinoma zalaga z orožjem iz Carigrada, kjer čuvajo in pazijo tri veslesile. Kako? Navedemo samo eden karakterističen slučaj. Veliki depot municij bivše turške vojske se nahaja v Mački. Na to municijo strogo pazijo in stražijo angleške čete. Kljub temu je municija neke noči izginila. Mesec in mesec so nacionalisti skrivaj kopali globok in širok podzemski rov, skozi katerega so v eni sami noči odnesli vso veličansko zalogo municije. Rov so nato skrbno zasuli ter na ta način zbrisali za seboj vsako sled. Municijo so potem, na sedaj še nepojasnjen način prepeljali v Angoro.

Ce se sodi po vsem tem, se lahko reče, da je Angora duša turškega nacijo-

nalnega pokreta. Carigrad pa srea. Vsa ta propaganda pa bi ne bila tako uspešna, če bi bili zavezniški komisari v Carigradu, ki bi morali vse nadzorovati, složni. V marsičem so nesložni ter drug za hrbtom drugega intrigira zoper ostale. Zastopniki angleške, francoske in italijanske vlade omogočujejo s svojo neslogo Kemal-pašini pristajati na popolnoma proste roke. Medsebojno se bore za prestiž na vzhodu, a s tem ravno najbolj koristijo Turkom samim. Nedavno so francoski listi objavili dokument, ki jasno osvetljuje antagonizem, ki vlada med angleško in francosko oblastjo v Carigradu. Angleška vlada je svojim zastopnikom v Carigradu celo prepovedala posluževati se francoskega jezika. Nacionalistom je ta borba seveda po godu in kjerkoli jo morejo, jo izkoriščajo v svoje namene. Kemal-pašina popularnost je popolnoma zasenčila sultanovo in pristajši Kemal-paše se vedno bolj množijo.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

KNJIGOVODJA

Z daljšo prakso (bilančnik), perfekten korespondent v slovenskem, nemškem, srbohrvatskem in italijanskem jeziku, želi spreminiti službo. Nastop 1. aprila oz. prej, ker je dosedanje mesto še neodpovedano. Cenj. ponudbe na naslov: „T. F. kod J. Becker, Sisak, Vrbina“.

Mala oznanila.

Trgovina v manjšem obsegu se odda v Mariboru. Tam se prodaja tudi preproga in različne stvari. Vpraša se pri Ljubici Terethof, Maribor, Aleksandrova cesta 45, vrata 3. 78

Gospodična k 3 otrokom v starosti 5—8 let se išče. Govoriti mora popolnoma lepo slovensko. Vpoštevajo se samo tiste, ki so že službovale na takem mestu. Sprejem takoj. Tavčar, Krčevina 162. 57 2-2

Stanovanje: Proda se pohištvo, obstoječe iz 3 sob in kuhinje za 180.000 K. Stanovanje takoj na razpolago. Pod „TAKOJ“, pošto ležeče Maribor. 61 2-2

Mesto zaupnika pri večjem podjetju išče zanesljiv in poslen mož. (Spricavala, kavčija.) Ponudbe pod „Sedaj se v službi“ na upravo „Tabora“. 563-3

:-: Sukno za smoking, žaket in frak :-:

nudi najceneje tvrdka

Maribor, Glavni trg 16.

Franc Mastek.

Iščemo

za posekati smrekove, jelove ali borove gozdove pri Dravi. — Ponudbe se prosijo na 44 8-2

Pavel Kiss & Komp., Sombor, Bačka.

PRVA JUGOSLOVANSKA TOVARNA ZA
GUMBE IN KOVINSKE PREDMETE
D. Z. O. Z. SLOVENSKA BISTRICA

Leseno pohištvo
Železno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zaveso

Blago zapohištvo
Posteljno perje
izvanredno nizke cene
v zalogi pohištva

Karol Preis

Maribor
Gospodska ulica št. 20
Pirchanova hiša
Svoboden ogled
Ceniki brezplačno

Jos. Martinc
Maribor 625
Galanterijska veletrgovina

Mala oznanila.

Oddam sobo z 2 posteljama in hrano. Trubarjeva ulica 5, vrata 7. 75

Uradnica išče za takoj na pol meblirano sobo s hrano. Ponudbe se prosijo pod „Celje“ na upravo lista. 74

Vdova, 35 let stara, s kompletno urejenim stanovanjem in prihrankom par tisoč kron, se želi omožiti. Ponudbe pod „Vesela spomlad“ na upravo lista. 76

Lepo pohištvo: Kompletna svetla spalnica iz trdega lesa, kuhinjska oprema, 2 uri, stoli, mize, slike, draperije, zastori, stena za predsobo, citre in drugo. Jurčičeva ul. 6/II. 66

Hiša, enonad-dropna, v sredini mesta, se takoj proda. Stanovanje se lahko takoj zaseda. Vpraša se Prečna ul. 4. 79

Hiša sredi mesta se proda za 85.000 K. Vprašati Ob brodu št. 3, Koren. 82

Pošteno dekle ali mlajšo vdevo se išče kot postrežnico od 7—11. ure. Naslov v upravnishtvu. 63 2-2

Žepne ure, precizijske in stenske popravila najsolidnejše tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gospodska ulica 16. 64

Nogavice se nove pletejo in popljetajo stare po nizki ceni. Strojna pletarna M. Vezjak Vetrinjska ul. 17. 9

Tvornica kola i industrija drvene robe d. d.

Tovarna v Mariboru

izdeluje

VOZOVE,

poljedeljske v lahkem in težkem izdelovanju,

POEDINE DELE KOL,

kakor kolesa, lestve i. t. d.,

TALIGE,

ukovane in neukovane,

ROČNE VOZICKE,

vse izdelano s stroji v serijah, vsaka količina in v najkrajšem dobavnem roku.

Dopisi: TVORKOLA — MARIBOR

Poštni predal 27.

85

:-: Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubliani :-:

!! Izključno češki izdelki !!

priporoča ogled svoje zaloge manufakture.

!! Izključno češki izdelki !!

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga

od brnske tvrdke STIASSNY & SCHLESINGER.

Glavno skladišče v „KRESIJI“, I. nadstropje. — Poseben vhod iz Lingarjeve ulice št. 1.

Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici št. 5. — 83 — Podružnica v Somboru.

Posestvo

par minut od glavnega kolodvo-
ra v Mariboru, se proda

Primerno za vsako večje indu-
strijsko podjetje.

Pismene pvnudbe pod

št. 80

na upravo „Tabora“.

Najboljša, najtrajnejša in najsigurnejša

em b a l a ž a

je tisti ovijalni material, kateri daje največje koristi vsem strokam, ki pošiljajo kakršnokoli blago, bodisi po pošti, bodisi po železnici.

VALOVITA LEPENKA

(Wellpappe)

je v uporabi najcenejša embalaža, ki najbolj zavaruje pred razbitjem stekleno blago, steklenice, jajca in razno drugo razdrobljivo blago.

Valovita lepenka je lažja kot vsaka druga embalaža, zato tudi prištedi mnogo poštnih stroškov.

Valovita lepenka se da zvijati, je žilava, trajna in odporna in se pri transportu ne zdrobi tako lahko, kakor tanki leseni zabojčki.

Edina tovarna v državi SHS, ki sama izdeluje valovito lepenko in edina dobaviteljica združenih avstr. tovarn valovite lepeneke za državo SHS.

Nadalje Vam dobavljamo iz našega z mnogoštevil. stroji izvrstno opremljenega oddelka naše

tovarne kartonaž

vse v poštev došle vrste embalaža iz lepeneke in papirja.

Vse naše izdelke Vam dobavljamo poljubno brez tiska ali tiskano v knjigotisku, kamnotisku, enobarvno ali večbarvno, v najsolidnejši, najboljši in najokusnejši izvedbi, kakor jih izdeluje naša trdka že 24 let.

Kromolitografska tvornica**Rožankowski i drug d. d.**

Ustanovljeno 1898. Zagreb, Savska cesta 27-29. Telefon br. 4-80.

BETON-ZELEZOBETON-VODNE ZGRADBE-ELEKTARNE

Jnž. Lavrenčič & Co

STROJENIŠKA PODJETJE

LJUBLJANA

RIMSKA CESTA 2

IZRABA VODNIH SIL

ŽAGE-MLINI-TEZOVNI-HISE-VILE-INDUSTR. STROJE-MOSTOVI

PRORAČUNI-NACRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Iščem

73 2.1

mebl. sobo

Plačam vsako ceno.

Ponudbe I. M. na upravo.

Velika zaloga pohištva!

Če se hočeš poročiti in pohištvo si kupiti, leki Zelenki najprej v Solsko ulico pogledaj! Tamkaj spalnice ne stete, od najboljših kvalitete tam so klubske garniture znane preko Drave, Mure, tamkaj so jedilne sobe, tam preproge in podobe in še vse, kar kdo želi, 1804 pri Zelenku se dobi.

Ernest Zelenka

tapetar in sodno zapri-seženi strokovnjak

Maribor, Solska n. 5

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzela

restavracija Narodnega doma

V MARIBORU.

Danes, v soboto zvečer, se vrši pojedina pristnih domačih krvavih in jetrih klobas. Tečila se bodo samo pristna vina. — Za obilen obisk se priporoča

Franja Jež.

— Spedijski —

knjigovodja

popolnoma vešč bilanco, zmožen slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi, se išče za takojšnji nastop v Mariboru. Ponudbe po „33“ na upravnstvo.

Strojne tovarne in livarne d.d.

LJUBLJANA

Armature in sesalke

Transmisije

Turbine

Stroji za obdelovanje lesa

Zvonovi

Jadranska banka.

Beograd:

Delniška glavica: 120.000.000 K
Rezerva: 60.000.000 K.

Trst:

Delniška glavica: 14.000.000 Lir.
Rezerva: 5.000.000 Lir.

PODRUŽNICE: Beograd, Celje, Caviat, Dubrovnik, Erecnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

TRST — ZADAR — OPATIJA — WIEN

Naslov za brzojave:

JADRANSKA

BANCADRIA.

Prejema vloge na knjižice, tekoči račun in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Naš ameriški oddelek stoji v zvezi z vodilnimi bankami v Ameriki in je v neposrednem stiku z našimi izseljenci.

Afiliran zavod FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLAND STREET NEW-YORK CITY. 2 26-2

Zaloga čevljev Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor

komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14.

Istnega izdelka

Telefon št. 375.

118

Spedijska vseh vrst. Carinska agencija in carinske reklamacije. Vkladiščenje vsakovratnega blaga. Mednarodni prevozi. Solitve o patentiranih pohištvenih vozovih na vse strani. Spedijske dostavne podjetje južne železnice.

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne Transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Največje domače spedijsko podjetje

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Največje domače spedijsko podjetje